

Полліанна дорослішає
Еліно́р Порте́р

Шкільна бібліотека української та світової літератури
«Полліанна дорослішає» – роман американської письменниці Еліно́р Порте́р (1869–1920), написаний нею через два роки після виходу «Полліанни» (ця книжка також побачила світ цього року у видавництві «Фоліо»), що мала великий успіх, який і спонукав авторку написати продовження історії про дивовижну дівчинку. Героїня підросла, але не втратила свою рідкісну здатність «грати в радість». Навіть коли їй самій доводиться проходити через різні життєві перипетії, тепер – романтичні, але дуже непрості переживання першого кохання...

Содержание

Розділ 1. Делла переконала (#ub6a1ef8d-f4db-5321-9a93-704321ba6a16)

Розділ 2. Давні друзі (#ua595b282-ddc9-5f06-a02a-910d9cb3b3b8)

Розділ 3. Доза Полліанни (#uc90047e5-4b0f-53cb-9077-9c33236fe1e2)

Розділ 4. Місіс Керю і гра (#u6d1b6311-aa76-53f2-9657-e669ba647293)

Розділ 5. Полліанна вирушає на прогулянку (#ueea47f3a-6797-598a-b00e-f3e741bcf3ce)

Розділ 6. Рятівний Джері (#ua6495da1-59e5-5150-b4c9-49694ca496f7)

Розділ 7. Нове знайомство (#litres_trial_promo)

Розділ 8. Джемі (#litres_trial_promo)

Розділ 9. Плани та інтриги (#litres_trial_promo)

Розділ 10. У провулку Мерфі (#litres_trial_promo)

Розділ 11. Сюрприз для місіс Керю (#litres_trial_promo)

Розділ 12. За прилавком (#litres_trial_promo)

Розділ 13. Терпіння винагороджується (#litres_trial_promo)

Розділ 14. Джиммі та зеленооке чудовисько (#litres_trial_promo)

Розділ 15. Тітонька Поллі занепокоєна (#litres_trial_promo)

Розділ 16. Як чекали на Полліанну (#litres_trial_promo)

Розділ 17. Як Полліанна повернулася (#litres_trial_promo)

Розділ 18. Знову вдома (#litres_trial_promo)

Розділ 19. Два листи (#litres_trial_promo)

Розділ 20. Відпочивальники (#litres_trial_promo)

Розділ 21 . Дні літа (#litres_trial_promo)

Розділ 22. Супутники (#litres_trial_promo)

Розділ 23. Прикутий до двох ціпків (#litres_trial_promo)

Розділ 24. Відкриття Джиммі (#litres_trial_promo)

Розділ 25. Гра і Полліанна (#litres_trial_promo)

Розділ 26. Джон Пендлтон (#litres_trial_promo)

Розділ 27. День, коли Полліанна не грала (#litres_trial_promo)

Розділ 28. Джиммі і Джемі (#litres_trial_promo)

Розділ 29. Джим і Джон (#litres_trial_promo)

Розділ 30. Джон Пендлтон повертає ключ (#litres_trial_promo)

Розділ 31. Минули роки (#litres_trial_promo)

Розділ 32. Новий Аладдін (#litres_trial_promo)

Розділ 1 Делла переконала

Делла Ветербі видерлась крутими сходами на ганок сестриноного будинку на Комонвелт-авеню і енергійно тицьнула пальцем у гудзик електричного дзвінка. Вся вона, від облямованого плюмажем капелюшка до черевичків на низьких підборах, випромінювала здоров'я, бадьорість і завзяття. Радість життя бриніла навіть у привітанні, з яким вона звернулася до служниці, коли та їй відчинила.

- Доброго ранку, Мері! Моя сестра вдома?

- Та... так, мем, місіс Керю вдома, - невпевнено відповіла дівчина, - але вона сказала, її ні для кого немає...

- Он як? Але я не ніхто, - усміхнулась міс Ветербі, - тож мене вона прийме. - Не бійся, відповідальність я беру на себе, - додала вона у відповідь на переляканий вираз дівочого обличчя. - Де вона зараз? У вітальні?

- Та... так, мем, але... вона справді казала...

Дарма - міс Ветербі вже піднімалася широкими сходами, і покоївка, розпачливо озирнувшись на гостю, зачинила за нею двері.

Рішуче перетнувши коридор на другому поверсі, Делла Ветербі підійшла до напівпрочинених дверей і постукала.

- Мері, що там іще?! - відповів роздратований голос. - Хіба я не казала, що... Ох! Делло? - голос враз наповнився теплом приемного здивування. - Це ти, серденько? Яким вітром?

- Так, це я, Делла, - радісно всміхнулась молода жінка. - Я поверталася з одноденної відпустки на узбережжі з двома іншими медсестрами. Тож зворотною дорогою до санаторію забігла до тебе. Я ненадовго - тільки заради цього...

З такими словами вона поцілувала власницю мінливого голосу.

Місіс Керю насупилась, трохи відсторонившись від сестри. Вираз радісного піднесення, що був набіг їй на обличчя, поступився звичній масці пригнічення й роздратування.

- Звісна річ! Я могла б одразу здогадатись! - вигукнула вона - Ти ніколи тут не затримуєшся.

- «Тут»?

Делла Ветербі розсміялась, повівши рукою навколо. Тоді її вигляд несподівано змінився. Вона ніжно притулилася до сестри.

- Рут, люба, я просто не змогла би витримати у цьому будинку, ти сама знаєш. Просто не мала б такої змоги, - м'яко додала на закінчення.

Місіс Керю роздратовано стенула плечима.

- З якого б це дива?

Делла Ветербі похитала головою:

- Ти знаєш, люба, знаєш. Я категорично не хочу сприймати похмурості, невизначеності, скигління й гіркоти.

- Мені гірко, бо я страждаю!

- А тобі не слід.

- Чом би й ні? Заради чого я маю мінятись?

Делла Ветербі відповіла нетерплячим жестом.

- Рут, послухай, тобі тридцять три роки. У тебе добре здоров'я, принаймні воно було б таким, якби ти дбала про себе. Тобі не бракує вільного часу і аж ніяк не бракує грошей. Хто завгодно скаже: такого чудового ранку ти могла б узятися до чогось ліпшого, ніж замкнутись у цьому будинку, наче у склепі, наказавши покоївці нікого до тебе не пускати.

- А якщо я нікого не хочу бачити?!

- Зроби так, щоб захотілось.

Місіс Керю тяжко зітхнула і відвернулась від співрозмовниці.

- Ох, Делло, як ти не можеш зрозуміти? Я не така, як ти. Я не можу... не можу забути.

Болісна гримаса викривила обличчя молоді жінки.

- Ти маєш на увазі Джемі, я думаю? Та я не забула його, любя. Хіба ж я могла б... Але хандра не допоможе нам знайти його.

- Наче я не намагалася відшукати його впродовж восьми років! - стримуючи сльози, обурилась місіс Керю. - І не самою тільки хандрою.

- Я знаю, любя, -примирливо мовила сестра, - і ми не припинимо пошуків, аж доки не знайдемо або самі пропадемо. Але занепадати духом немає сенсу.

- Але я нічого більше не хочу робити, - похмуро пробурчала Рут Керю.

На якусь мить запала тиша. Молодша сестра сіла, дивлячись на старшу схвильовано і осудливо.

- Рут, - нарешті вимовила вона з нотками розпачу, - ти мені пробач, але... ти що, назавжди у такому стані залишишся? Визнаю, ти овдовіла. Але твоє шлюбне життя тільки й тривало один рік; а чоловік був набагато старшим за тебе. Ти на той час була майже дитиною, і той єдиний рік має видаватись тобі давнім сном. Не допусти, щоб той сон отруїв тобі все життя!

- Ні, ох, ні... - скрушно пробурмотіла місіс Керю.

- То що, довго це з тобою діятиметься?

- Що ж... якби знайшовся Джемі...

- Так, я знаю, Рут. Але, любя моя, невже, крім Джемі, ніщо в світі тебе не тішить?

- Не бачу такого, на чому б могла затриматись думкою, - гірко зітхнула місіс Керю.

- Рут! - вигукнула молодша сестра, на мить піддавшись роздратуванню, але тут-таки засміялась. - Ох, Рут, я б тобі призначила дозу Полліанни. Не знаю нікого, хто потребував би цього більше за тебе!

Місіс Керю дещо напружилась.

- Не знаю, що то за «полліанна», але в будь-якому разі я її не бажаю, - різко відказала вона, своєю чергою не втримавши роздратування. - Ти не у своєму санаторії, а я не твоя пацієнтка. Тож не призначай мені процедури і не вичитуй мені.

У Делли Ветербі в очах заграли іскорки, але губи залишились неусміхеними.

- Полліана, моя люба, це не ліки, - стримано пояснила вона, - хоча дехто стверджує, що вона дуже тонізує. Полліанна - це дівчинка.

- Дитина? Звідки мені було знати? - скривилася сестра. - У вас же є «белладонна», то я подумала: «полліанна» - щось у цьому роді. Зрештою, ти завжди мені рекомендуєш якісь нові ліки. А оскільки ти сказала «дозу»... Так, зазвичай, говорять про ліки.

- Полліанна - це свого роду ліки, - усміхнулася Делла. - Принаймні лікарі в санаторії кажуть: дієвішого засобу вони вигадати не здатні. Дівчинці років дванадцять чи тринадцять; торік вона пробула у санаторії ціле літо і частину зими. Щоправда, ми з нею спілкувалися заледве місяць чи два, бо вона виписалась невдовзі по тому, як я туди прибула. Але цього часу виявилось достатньо, щоб цілковито піддатись її чарам. Зрештою, весь санаторій досі обговорює Полліанну і не припиняє її гру.

- Гру?!

- Атож, - ствердно кивнула Делла, загадково усміхаючись. - Її гру «знай, радій». Я ніколи не забуду, як уперше познайомилася з правилами. Одна з призначених дівчинці процедур була надзвичайно неприємна, ба навіть болісна. Процедура виконувалася щовівторка зранку. І невдовзі по моєму прибутті мені випало це робити. Я боялася йти, бо вже знала з досвіду, що на мене чекає: діти капризують, плачуть, а трапляється й гірше. На мій превеликий подив, дівчинка зустріла мене усмішкою і сказала, що рада бачити мене. Ти не повіриш, але за весь час я не почула з її вуст чогось більшого за легкий стогін, хоча знала, як бідолашний боляче.

- Напевне, - повела далі Делла, - я у той чи інший спосіб висловила свій подив, бо дівчинка охоче пояснила, в чім річ: «Так, я спершу теж боялася процедури. Аж доки мені не спало на думку, що це достоту, як понеділок, день прання, у Ненсі. Саме по вівторках я почуваюся найщасливішою, бо до наступного вівторка тоді ще цілий тиждень».

- Нічого собі! - насупилася місіс Керю, не цілком зрозумівши. - Я не доберу, в чому полягає гра?

- Я теж не одразу второпала. Та вона мені згодом пояснила. Дівчинка росла без матері. Батько, бідний пастор, виховував її на пожертви прочан та «Жіночої допомоги»

. Дитина страшенно хотіла ляльку і дуже сподівалася знайти її в черговому пакунку з жертвами. Натомість, там виявилась лише пара дитячих милиць. Дівчинка розридалась, і тоді батько навчив її гри, яка полягає у тому, щоб знаходити радість в усьому, що трапляється. Він запропонував їй одразу й почати, радіючи з того, що вона не потребує милиць. Відтоді й пішло. Полліанна каже, вона захопилася грою і ніколи вже її не припиняла. Причому, що важче бувало знайти щасливий бік в обставинах, то цікавішою робилась гра, і найбільшою тоді видавалася радість.

- Дивина! - пробурмотіла місіс Керу, втім, не до кінця іще зрозумівши.

- Ти б іще не таке сказала, якби побачила наслідки гри в санаторії, - кивнула Делла. - А доктор Еймс каже, він чув, буцімто вона у такий спосіб перевиховала все містечко, з якого приїхала. Він добре знайомий з доктором Чилтоном, чоловіком, що одружився з тіткою Полліанни. До речі, я думаю, той шлюб теж здійснився з її легкої руки: вона примирила двох закоханих, владнавши їхню давню сварку.

- Років зо два тому чи більше, - розповідала Делла, - батько Полліанни помер, і її відрядили на схід країни, до тітки. У жовтні дівчинка потрапила під машину. Лікарі сказали, вона ніколи не зможе ходити. У квітні, доктор Чилтон відправив її у санаторій, і вона лікувалася у нас аж до минулого березня, майже рік. Додому поверталася практично здоровою. Бачила б ти цю дитину! Лише одна хмаринка затьмарювала її щастя: вона, бач, не могла здійснити пішки весь шлях додому. Наскільки мені відомо, ціле місто зустрічало свою улюбленицю з духовими оркестрами й привітальними транспарантами.

- Утім, - додала Делла на завершення, - про Полліанну немає сенсу розповідати. Її треба бачити! Тому я сказала, що тобі не зашкодила б доза Полліанни. Тобі це було б дуже на користь.

Місіс Керу гордовито задерла носа.

- Не хотіла б я бути подібною до тебе, - холодно зауважила вона. - Я не потребую жодного перевиховання і ні в кого не закохана, з ким мені треба було б миритись. І що мені видається нестерпним, - то це мала пуританська проповідниця, що напучувала б мене, як я маю за все дякувати долі. Я б зроду не стерпіла...

Її слова перервав сестрин дзвінкий сміх.

- Ох, Рут, Рут! Полліанна аж ніяк не проповідниця! Якби ти тільки раз побачила ту дитину! Втім, мені слід було передбачити. Я ж сама казала, що про Полліанну немає сенсу розповідати. І, звісно, ти не схильна до знайомства з нею. Але сказати, що вона «пуританська проповідниця»...

Молоду жінку охопив черговий напад сміху. Але тієї таки миті вона посерйознішала і пильно подивилась на сестру.

– А по ширості, люба, невже нічого не можна вдіяти? Навіщо отак марнувати своє життя? Чому тобі не вийти, нарешті, з дому, не поспілкуватися з людьми?

– Навіщо, коли я не маю такого бажання? Я втомилася від людей. Я завжди нудилась у товаристві.

– А якби взятися до якоїсь роботи? Благочинність... Місіс Керу роздратовано махнула рукою.

– Делло, серденько, ми все це вже проходили. Я віддала достатньо грошей на благочинність. Може, навіть, надміру. Я не вірю в зубожіння населення.

– Люба, якби ти присвятила себе якій-небудь справі, – обережно наполягала Делла, – якби зацікавилася чим-небудь, це допомогло б тобі, змінило твоє життя, і тоді...

– Делло, серденько, припиняй! – перервала її уперта старша сестра. – Я люблю тебе і рада, що ти завітала, однак я терпіти не можу повчань. Тобі пішла на користь роль рятівного янгола – ти подаєш людям склянку води, перебинтовуєш розбиті голови. Можливо, тобі це допомагає забути Джемі; а мені б не допомогло. Я б тільки ще більше згадувала про нього, думала б, чи є кому подбати про нього, подати йому склянку води, перебинтувати голову... До того ж, спілкування з людьми такого штибу було б мені неприємним як таке.

– А ти вже пробувала?

– Ще чого! Звісно, ні!

В голосі місіс Керу пролунали нотки презирливого обурення.

– То звідки така впевненість, коли навіть спроби не було? – підводячись, дещо втомлена суперечкою, запитала юна медсестра. – Мені час іти, люба. Маю ще зустрітися з дівчатами на Південному вокзалі. Наш потяг рушає о пів на першу.

– Пробач, якщо змусила тебе гніватись, – додала вона, цілючи сестру на прощання.

– Делло, я не гніваюсь на тебе, – зітхнула місіс Керу. – Та якби ж ти могла зрозуміти мене!

За якусь мить Делла Ветербі, проминувши мовчазні похмурі коридори, вийшла на вулицю. Її вираз обличчя, жести, хода були геть не такими, як заледве годину тому, коли вона сходила на ганок сестриного будинку. Де й поділася бадьорість, жвавість, радість життя. Молода жінка мляво пленталась, насилу переставляючи ноги. Раптом вона різко підвела голову і глибоко зітхнула.

«Я в тому будинку не витримала б навіть одного тижня, – подумала вона здригнувшись. – Не думаю, що навіть Полліанна була б здатна змагатися з похмурою атмосферою того дому. Єдине щастя вона б знайшла хіба що в тому, що не має потреби там мешкати».

Безпідставність такої зневіри у здібностях Полліанни дуже скоро виявилась недоречною. Щойно медсестра повернулась у санаторій, вона дізналась про щось таке, що змусило її вже наступного дня мчати за вісімдесят кілометрів назад, у Бостон.

Як і передбачала, вона знайшла місис Керю у такому точнісінько стані, наче вона її взагалі не полишала.

– Рут, – радісно виголосила Делла, щойно відповівши на здивоване сестринє привітання, – я просто не могла не повернутись! І цього разу ти мусиш поступитись і зробити по-моєму. Слухай! Я думаю, та дівчинка, Полліанна, може замешкати у тебе, якщо тільки ти забажаєш.

– Я не бажаю, – холодно відрубала місис Керю.

Та Делла Ветербі наче не чула. Вона збуджено гнула своє:

– Учора, коли я повернулася, то дізналась, що доктор Еймс отримав листа від доктора Чилтона... того, що одружився з Полліанниною тіткою. Він пише, що на зиму виїжджає у Німеччину на якісь лікарські курси. А дружину хоче взяти з собою, якщо зуміє переконати її, що Полліанні буде добре у приватній школі-інтернаті. Але місис Чилтон не схильна залишати дівчинку саму. Тому він боїться, що дружина з ним не поїде. І отут наша нагода, Рут! Я хочу, щоб ти запросила Полліанну на цю зиму до себе, і вона ходитиме в тутешню школу.

– Делло, яка безглузда ідея! Навіщо мені клопоти з дитиною!

– Ти не матимеш з нею клопоту. Дівчинці має бути вже тринадцять чи близько того, і вона напрочуд здібна.

– Не люблю вундеркіндів, – неприємно заперечила місис Керю і усміхнулася.

Саме це додало відваги молодшій сестрі, і вона взялась переконувати старшу з подвоєним запалом.

Можливо, відіграв роль фактор несподіванки або новизни. Чи то справді історія Полліанни торкнула серце Рут Керю. А може, вона просто втомилась відхиляти пристрасні умовляння сестри. Та хоч би що змінило положення шальок терезів, коли за годину Делла Ветербі залишала будинок Рут Керю, та обіцяла сестрі, що прийме у себе Полліанну.

– Але зважай, – застерегла місис Керю сестру на прощання, – нехай тільки мала почне повчати мене і проповідувати милосердя, – вона тієї самої миті вилетить звідси, і можеш тоді робити з нею, що тобі заманеться. А я її терпіти не стану!

– Я візьму це до уваги, але я спокійна, – сказала Делла, киваючи на прощання.

Вже вийшовши з будинку, вона прошепотіла сама до себе: «Половину справи зроблено. На черзі інша половина –

переконати Полліанну, щоб вона сюди переїхала. Я напишу такого листа, що її ніхто не зможе від цього відмовити!»

Розділ 2 Давні друзі

Того квітневого вечора у Белдінгсвілі місіс Чилтон дочекалась, доки Полліанна вкладеться в ліжку, і аж тоді почала з чоловіком розмову з приводу листа, отриманого з вранішньою поштою. Жінка мусила чекати на сімейну раду до пізньої години, з огляду на ненормований робочий день лікаря і далекий шлях доктора на роботу і додому.

О пів на десяту доктор увійшов до кімнати своєї дружини. Його втомлене обличчя осяяла радість при вигляді коханої, але тут-таки в очах промайнуло занепокоєння.

– Поллі, кохана, в чім річ? – стурбовано запитав чоловік.

Дружина сумно посміхнулась у відповідь.

– Річ у листі. Однак я не сподівалася, що ти одразу помітиш це з мого вигляду.

– То не треба було прибирати такого вигляду, – всміхнувся він у відповідь.
– А що в листі?

Місіс Чилтон якусь мить вагалася, тоді взяла лист, що лежав поруч з нею.

– Я тобі його прочитаю, – запропонувала вона. – Лист від Делли Ветербі з санаторію доктора Еймса.

– Згода. Починай! – простягнувся чоловік на диванчику, поруч з жіничиним кріслом.

Жінка почала не одразу. Спершу вона підвелась і накрила чоловіка сірою шаллю з домотканої вовни. Минуло близько року від дня шлюбу місіс Чилтон. Їй самій виповнилося сорок два. І, здається, за короткий час їхнього шлюбного життя вона намагалась вилити на чоловіка весь невитрачений запас жіночої турботливості й ніжності, що накопичувався впродовж двадцяти років її самотини. Зі свого боку, доктор, який одружився у сорок п'ять і у якого за плечима теж були тільки самотність і брак любові, аж ніяк не заперечував проти «концентрованої» ніжності. Інша річ – він намагався приймати її вдячно, але без надмірного піднесення. Доктор відкрив для себе, що Поллі ще не цілковито звикла до свого заміжнього становища і одразу впадала в паніку і намагалася стримати «недоречну» турботливість і «безглузду» ніжність, якщо вияви її почуттів ставали надміру очевидними. Тож чоловік обмежився тим, що злегка поплескав її долоню, яка розгладжувала на ньому вовняну шаль.

Жінка влаштувалась поруч і почала вголос читати листа.

«Моя люба місіс Чилтон! – писала Делла Ветербі. – Шість разів я починала писати вам листа і шість разів подерла його. Тож вирішила не починати більше, а одразу викласти вам, що мені треба. Мені потрібна Полліанна. Це можливо?

Ми познайомилися з Вами і Вашим чоловіком у березні, коли ви приїхали по Полліанну, щоб забрати її додому, але я думаю, що Ви мене навряд чи пам'ятаєте. Я попрошу доктора Еймса (який мене знає дуже добре) написати Вашому чоловікові, щоб Ви змогли без жодних побоювань довірити нам (я сподіваюсь на це) свою славну племінницю.

Наскільки я розумію, Ви поїхали б із чоловіком у Німеччину, якби мали на кого залишити Полліанну. Тому я наважуюсь запропонувати Вам залишити її у нас. Більше того, люба місіс Чилтон, я благаю Вас про це. І, з Вашого дозволу, я поясню, чому.

Моя сестра, місіс Керю, нещасна жінка – обставини життя геть зламали її. Вона створила навколо себе безрадісне гнітюче середовище, куди не проникає навіть промінчик сонця. Я думаю, ваша племінниця Полліанна єдина у цілому світі здатна принести в її життя крихточку сонця. Чи не дозволите Ви їй зробити таку спробу? Якби тільки я могла розповісти Вам, що Полліанні вдалося зробити у нас у санаторії! Але переказати це неможливо. Це можна тільки побачити. Я давно вже усвідомила, що про Полліанну немає сенсу розповідати. Бо у розповідях вона постає схильною до повчань самовдоволеною проповідницею. А ми з Вами знаємо, наскільки вона далеко стоїть від цього. З Полліанною треба познайомитись, і вона сама себе покаже. Отак я хочу познайомити з нею свою сестру, і нехай би Полліанна себе показала... Полліанна, звісна річ, відвідувала б школу; але водночас вона б зцілила зранене серце моєї сестри.

Не знаю, як закінчити цього листа. Це навіть складніше, ніж було почати його. Насправді, я б його не закінчувала взагалі. Мені хочеться писати далі й далі, через побоювання, що, перервавшись, я даю Вам шанс відмовити мені. Отож, коли Ви справді схильні сказати «ні», прошу вас, вважайте, що я знову й знову переконую вас, як мені потрібна Ваша Полліанна.

Сповнена надії

Ваша Делла Ветербі».

– Отаке! – вигукнула місіс Чилтон, відкладаючи листа. – Траплялось тобі читати таку маячню або чути безглуздіше прохання?

– Я не впевнений, – усміхнувся доктор. – Зрештою, бажання наблизити до себе Полліанну не видається мені абсурдним.

– Але вона в такий спосіб це подає... «Щоб вона зцілила зранене серце сестри»... Можна подумати, йдеться не про дитину, а про якісь ліки!

Доктор розреготався від широкого серця.

– У певному розумінні, Поллі, так воно і є. Я сам неодноразово нарікав, що не можу призначати її, як призначаю пігулки чи процедури. А Чарлі Еймс каже, відколи Полліанна прибула в санаторій і аж до миті, коли вона

виписалась додому, вони завжди дбали, щоб кожен пацієнт отримав свою «дозу Полліанни».

– «Дозу»! – пирхнула місіс Клінтон. – Таке скажеш!

– То ти її не відпустиш?

– Отакої! Звісно, ні! Невже ти гадаєш, я здатна відпустити дитину з геть чужою людиною? Та ще з такою неврівноваженою... Знаєш, Томасе, я думаю, на мить мого повернення з Німеччини я б отримала дитину із розлитю в пляшечки наклейкою: як приймати, у яких дозах, від яких недуг...

Доктор знов зареготав, відкинувши назад голову. Але за мить вираз його обличчя змінився, і він сьгнув у кишеню по лист.

– Я сьогодні вранці теж отримав листа від доктора Еймса, – пояснив він з дивною ноткою в голосі, яка змусила насупитись його дружину. – Дозволь я прочитаю тобі цього листа.

«Друже Томе! – почав він. – Міс Делла Ветербі попросила мене «дати характеристику» їй та її сестрі, що я дуже охоче роблю. Дівчат Ветербі я знаю практично від часу їхнього народження. Вони походять із добродесної благородної родини і мають бездоганне шляхетне виховання. З цієї точки зору тобі нема чого боятись.

Сестер було троє – Доріс, Рут і Делла. Доріс побралася з чоловіком на ім'я Джон Кент, хоча родина цей шлюб не схвалювала. Кент походив з шанованої сім'ї, але сам був особою сумнівною і, безперечно, дуже ексцентричною. Мати з ним справу було не надто приємно. Своєю чергою, він був невдоволений ставленням до нього з боку жінчиної рідні, тож молоде подружжя майже не спілкувалося з ними, аж доки народилась перша дитина. Всі Ветербі боготворили малюка Джеймса, або Джеймі, як вони його називали. Доріс, молода мати, померла, заледве хлопчикові виповнилось чотири роки. Ветербі докладали зусиль, щоб переконати батька, аби він віддав їм дитину. Але Кент раптом зник, забравши сина з собою. Відтоді він наче у воду впав, попри всі пошуки.

Ця втрата, можна сказати, доконала старих містера і місіс Ветербі. Обое невдовзі по тому померли. Рут на той час була одружена і вже овдовіла. Її чоловік, Керю, був дуже заможний і набагато старший за неї. Він прожив з молодою жінкою щось близько року і відійшов, залишивши її з маленьким сином, який за рік теж помер.

Відколи зник малюк Джеймі, Рут і Делла, схоже, присвятили своє життя єдиній меті – знайти його. Вони витрачали гроші безоглядно, вони перекинули догори дном цілий світ; але все намарно. З часом Делла зайнялась медициною і стала медсестрою. Вона блискуче працює і стала енергійною життєрадісною здоровою жінкою, якою їй належить бути. Хоча свого зниклого племінника вона не забуває ні на мить і не знехтує жодною ниточкою, що могла б до нього привести.

Інакше склалося з місіс Керю. Втративши власну дитину, вона зосередилась на племінникові всі свої нереалізовані материнські почуття. Можете уявити собі її відчай, коли той пропав. Сталось це вісім років тому, і для неї

вони стали вісьмома роками страждань, туги й гіркоти. Вона може дозволити собі все, що можна купити за гроші; але нічого у світі її не тішить, нічого не цікавить. Делла відчуває, що сестрі час будь-що вирватися з полону самотності. І також Делла вірить, що світла, мов сонечко, племінниця твоєї дружини, Полліанна, володіє тим ключиком, що відімкнув би двері в нове життя для місіс Керю. Якщо це справді так, я сподіваюсь, ви зможете вдовольнити прохання Делли. Наважусь додати, що я особисто теж був би вдячний вам за це, оскільки Рут Керю та її сестра дуже давні і щирі друзі моєї дружини і мої; і що обходить їх, так само обходить нас.

Як завжди твій —

Чарлі».

Коли доктор дочитав листа, запала мовчанка, така тривала, що він зрештою запитав:

— Поллі, що скажеш?

Так само тиша. Придивившись до жінчиного обличчя, доктор помітив, що її губи і підборіддя тремтять. Відтак, він терпляче зачекав, доки дружина заговорить.

— Гадаєш, коли вони чекають на її приїзд? — запитала вона нарешті.

Несподівано для себе, доктор Чилтон відповів запитанням на запитання.

— То ти відпустиш її?

Дружина глянула на нього обурено.

— Томасе, як ти можеш таке питати! Чи ти припускаєш, буцім після такого листа я посміла би не пустити її? Після того, як доктор Еймс попросив про це особисто? Після всього, що ця людина зробила для Полліанни, невже я наважилась би йому у будь-чому відмовити... хоч би про що він просив?

— Моя ти голубонько! Сподіваюсь тільки, докторові Еймсу не спаде на думку просити твого кохання, щастя мое, — пожартував чоловік.

Але жінка не забажала оцінити гумор і відповіла суворо:

— Напиши, будь ласка, докторові Еймсу, що ми виряджаємо Полліанну: нехай перекаже міс Ветербі, щоб детальніше виклала нам свої побажання. Треба вирішити всі питання до десятого числа наступного місяця. Тобто до часу твого від'їзду. Зрозуміло, що я маю особисто переконатися, перш ніж поїду, наскільки добре дитина влаштована.

— А Полліанні коли скажеш? Завтра, либонь?.. І що саме ти їй скажеш?

— Я ще не вирішила. Але, в будь-якому разі, тільки найнеобхідніше. За жодних обставин ми не маємо права зашкодити Полліанні. А дитина не може не вразитись, якщо візьме собі в голову, буцімто вона якась... так би мовити...

- ...«пляшечка з наклейкою - в яких дозах приймати, від яких недуг»? - посміхаючись, закінчив за неї доктор.

- Атож, - зітхнула місіс Чилтон. - Усе тримається на її безпосередності. Ти сам знаєш, любий.

- Так, знаю, - ствердно кивнув чоловік.

- Звісно, вона знає, що ти і я, і пів містечка граємо у її гру, що ми щасливіші у житті саме тому, що граємо.

Голос місіс Чилтон затремтів, і вона зробила паузу. Тоді повела далі:

- Але якби, замість просто залишатися собою, вона свідомо визначила свої місію, то вже не була б тим радісним наївним дитям, яке батько навчив гри у «знай, радій». Неминуче вона перетворилася би на самовдоволену проповідницю, як писала ота медсестра. Тому, хоч би що я мала їй сказати, я не говоритиму, що вона покликана підбадьорити місіс Керу, - підводячись і відкладаючи своє рукоділля, рішуче підсумувала місіс Чилтон.

- Я завжди знав, яка ти мудра, - схвалив її слова чоловік.

Полліанні сказали наступного дня. І ось як це було:

- Серденько, - почала тітка, залишившись того ранку вдвох із небогою, - хотіла б ти цю зиму згаяти у Бостоні?

- З вами?

- Ні. Я вирішила їхати з твоїм дядьком у Німеччину. Але місіс Керу, добра знайома доктора Еймса, запросила тебе на цілу зиму. І я схильна відпустити тебе до неї.

Полліана засмутилась.

- Але ж, тітонько Поллі, у Бостоні не буде ні Джиммі, ні містера Пендлтона, ні місіс Сноу, нікого з моїх знайомих.

- Не буде, серденько. Але вони теж не були твоїми знайомими, аж доки ти не приїхала сюди й познайомилася з ними.

Обличчя Полліанни розпливлося в усмішці.

- А що, тьотю Поллі, це правда! Виходить, у Бостоні є свої Джиммі, і містери Пендлтони, і місіс Сноу, які лише чекають, щоб я з ними познайомилася. Правильно я кажу?

- Правильно, мила моя.

- Тоді, мені є з чого радіти. Я думаю, тітонько Поллі, ви тепер умієте грати ліпше за мене. Мені й на думку не спало, що там люди чекають на знайомство зі мною. Та ще скільки їх! Я декого бачила два роки тому, як ми були там з місіс Грей. Ми там стояли цілих дві години дорогою з Заходу.

На вокзалі там один чоловік, дуже славний, підказав мені, де можна напитись води. Гадаєте, він ще там буває? Я б охоче з ним заприятелювала. А ще була славна леді з маленькою дівчинкою. Вони мешкають у Бостоні. Вони самі так сказали. Дівчинку звати Сюзі Сміт. Можливо, я могла би з ними познайомитись. Як гадаєте, я б могла? І був там іще хлопчик, і ще одна пані з малям. Але ті мешкають у Гонолулу, тож їх я навряд чи там надібаю. Зрештою, там буде місіс Керю. Тьотю Поллі, а хто така місіс Керю? Вона родичка нам?

– Лишенько, Полліанно! – вигукнула місіс Чилтон напівжартома, напіврозпачливо. – Невже ти сподіваєшся, що хтось здатен встигнути за твоєю розповіддю, а тим паче – за твоєю думкою, коли ти у дві секунди перескакуєш з Бостона у Гонолулу і назад! Ні, місіс Керю нам не родичка. Вона сестра міс Ветербі з санаторію. Ти пам'ятаєш міс Деллу Ветербі з санаторію?

Полліанна сплеснула руками.

– То вона її сестра? Сестра міс Ветербі? Ох, тоді вона чудова! Бо міс Ветербі була чудова. Мені страх як подобалася міс Ветербі. У неї були зморщечки-смішинки в кутиках рота і очей, а ще вона розповідала пречудові історії. Я була з нею всього лише два місяці, бо вона прибула до санаторію незадовго до того, як я виписалась. Мені спершу було прикро, що вона не була там весь той час. Але згодом я була навіть задоволена; бо, бачте, якби вона була з нами весь той час, було б набагато важче з нею розлучатись, ніж коли ми з нею були знайомі тільки короткий час. А тепер я буду начебто знову з нею, бо я ж буду з її сестрою.

Місіс Чилтон зітхнула і закусила губу.

– Полліанно, серденько, ти не можеш бути впевнена, що вони аж так подібні одна до одної.

– Тітонько Поллі, вони ж таки сестри, – зауважила дівчина, широко розплющивши очі, – а сестри, я гадаю, мають бути схожими. У нас, у «Жіночій допомозі», було дві пари сестер. Двоє сестер були близнючками. То ті були такі схожі одна на одну, що ви б зроду не визначили, котра з них місіс Пек, а котра місіс Джонс; аж доки у місіс Джонс не вискочила бородавка на носі. Тоді вже ми легко їх стали розрізняти, бо відразу дивилися на бородавку. Я так і сказала місіс Джонс, коли вона якось стала нарікати, мовляв, люди її називають місіс Пек. А я їй кажу: вони б не помилялись, якби звертали увагу на бородавку, як от я роблю. А вона чогось на те страшенно розлю... тобто засмутилась. Хоча я не знаю, чого вона була така невдоволена. Я думаю, їй би радіти, що є спосіб так легко її відрізнати. Надто що вона була головою комітету «Жіночої допомоги» і не любила, коли їй не віддавали належної шани, представляючи людей або на урочистих вечерях. Але вона, чогось, не раділа з того. Я навіть чула згодом від місіс Вайт, що місіс Джонс робила все можливе, аби тільки здихатись тієї бородавки, і ладна була б іжака у пазусі носити заради того. Хоч я й не уявляю собі, яким чином таке може допомогти. Тьотю Поллі, а справді носити іжака у пазусі допомагає від бородавок на носі?

– Дитино! Звісно, ні. Полліанно, ти коли заводиш мову про «Жіночу допомогу», тобі просто упину немає!

– Тітонько Поллі, справді? – винувато перепитала дівчинка. – То вас це дратує? Слово честі, я не хотіла вам надокучати, тітонько. А якщо я навіть вам надокучаю своїми спогадами про «Жіночу допомогу», ви можете з того радіти; бо коли я згадую про неї, можете бути впевнені, я щаслива, що більше не маю з ними нічого спільного, бо маю свою власну рідну тітоньку. Тьотю Поллі, правда ж вам це приємно?

– Так-так, моя мила, звісна річ, приємно, – всміхнулася місіс Чилтон, підводячись і виходячи з кімнати.

Жінці раптом зробилося соромно за оті залишки свого давнього роздратування з приводу безмежних Полліанниних радощів.

Упродовж кількох наступних днів велося листування стосовно зимового перебування Полліанни у Бостоні, а сама дівчинка готувалася до від'їзду, на прощання відвідуючи своїх белдінгсвільських друзів.

У маленькому вермонтському містечку Полліанну знали нині геть усі. І практично всі грали у її гру. Поодинокі люди утримувались – можливо, тому, що не встигли переконатися у перевагах гри у «знай, радій». Тепер Полліанна ходила з дому в дім зі звісткою, що зиму вона згає у Бостоні. І дедалі виразніше всюди висловлювалося розчарування з цього приводу – всюди, від власної кухні тітоньки Поллі до будинку на пагорбі, де мешкав Джон Пендлтон.

Ненсі рішуче висловила всім, крім своєї господині, що особисто вона вважає поїздки до Бостона цілковитим безглуздом. Зі свого боку, вона б радше запросила міс Полліанну до своїх, на Закуття. І нехай би тоді місіс Поллі їхала в оту свою Ні-меччину чи навіть, Так-меччину.

Джон Пендлтон з пагорба сказав, по суті, те саме; але він не побоявся висловити це місіс Чилтон просто у вічі. Що ж до Джиммі, дванадцятилітнього хлопця, якого Джон Пендлтон прихистив у своєму домі, бо так хотіла Полліанна, і якого він тепер всиновив, бо так захотілося йому самому... щодо Джиммі, той був просто обурений і не забарився своє обурення висловити.

– Ти щойно тільки повернулася, – дорікав він Полліанні таким тоном, якого вживають хлопчики, намагаючись приховати свою дитячу чутливість.

– Отакої! Я тут уже від кінця березня. Зрештою, я виїжджаю не назавжди, а тільки на цю зиму.

– Що з того? Тебе не було майже рік. Якби я знав, що ти одразу поїдеш геть, я б зроду не допомагав влаштовувати тобі зустріч з транспарантами й оркестрами і рештою всього, коли ти була поверталася зі своєї санаторії.

– Джиммі Біне, отямся! – вигукнула Полліанна, заскочена цією тирадою, і продовжила з почуттям ображеної гідності. – По перше, я не просила зустрічати мене «з оркестрами і рештою». А по друге, ти допустився аж двох помилок в одному-єдиному реченні. Санаторій – це слово чоловічого роду. А «була поверталася», так теж не кажуть. Принаймні звучить якось неокоовирно, мені здається.

- Кому яке діло до моїх помилок?

Полліанна глянула на хлопця з осудом.

- Тобі самому наче не було байдуже. Влітку ти просив мене виправляти тебе щоразу, коли скажеш неправильно. Бо містер Пендлтон хотів, щоб ти навчився висловлюватися поправно.

- Якби ти, Полліанно Віттер, виросла у притулку, без жодної рідної душі, де ніхто тебе знати не хоче, а не серед стареньких бабусь, яким більше робити нема чого, як тебе викохувати і навчати гарної мови, - ти б теж не знала, яке слово якого роду, а може, й гірших помилок допустилась би.

- Дарма, Джиммі Біне! - спалахнула Полліанна. - Наші дами з «Жіночої допомоги» не були старими бабусями!... Тобто не всі вони були аж такими старенькими, - поквапилась уточнити дівчинка (чиї правдивість і буквализм узяли гору над гнівом), - а до того ж...

- Коли на те пішло, я не Джиммі Бін, - перервав її хлопчик, гордовито задираючи носа.

- Ти не... він? У якому розумінні? - запитала дівчинка.

- Мене всиновлено за всіма правилами. Він каже, давно хотів це зробити, але не мав часу на борю... бюро-кратичну тяганину. А тепер таки зробив. Відтак, мене правильно називати Джиммі Пендлтон. А його я маю називати дядьком Джоном, але я ще був не... тобто я ще не при звичаївся. Тому я ще не почав його завжди так називати.

Попри те, що хлопець говорив сердито і ображено, обличчя Полліанни засвітилося радістю. У захваті вона заплескала у долоні.

- Як це чудово! Відтак, ти маєш рідну душу, яка тебе хоче знати! І не треба нікому пояснювати, рідні ви чи не рідні, бо у вас одне прізвище. Я така рада! Я просто щаслива, щаслива!

Хлопець раптом зістрибнув з кам'яного муру, на якому вони сиділи, і пішов геть. Шоки йому пашіли, а в очах стояли сльози. Саме Полліанні він завдячував тим щастям, що звалилося на нього, і він це знав. А він Полліанні щойно таке сказав...

Він буцнув камінець, тоді інший, тоді ще один. Він боявся, щоб гарячі сльози мимоволі не бризнули йому з очей і не побігли по щоках. Хлопець знову буцнув камінець, тоді інший, а тоді підібрав з землі третій і щосили жбурнув його. За мить він повернувся до Полліанни, що досі сиділа на кам'яній огорожі.

- Закладаймося: я першим добіжу до отієї сосни! - з показним завзяттям запропонував він.

- Закладаймося, що ні! - вигукнула Полліанна, спускаючись з муру.

Щоправда, перегони так і не відбулися: Полліанна вчасно пригадала, що швидкий біг, наразі, ще залишається для неї однією із заборонених розваг. Але, як на Джиммі, це вже було не так істотно. Головне, що його шоки вже не пашили, а сльози відступили від очей. Джиммі знову був самим собою.

Розділ 3 Доза Полліанни

Із наближенням восьмого вересня – запланованого дня приїзду Полліанни – місіс Рут Керю впадала у дедалі глибше роздратування. Вона картала себе за обіцянку взяти до себе дівчисько, в якій розкаювалась першої миті. Не минуло доби від часу їхньої з Деллою розмови, як вона написала сестрі, вимагаючи розірвати домовленість. Та Делла відповіла, що відступати запізно, оскільки вона сама і доктор Еймс уже відправили свої листи Чилтонам.

Невдовзі по тому надійшов лист від Делли, в якому повідомлялося, що місіс Чилтон дає згоду і за кілька днів приїде у Бостон, щоб уладнати питання зі школою тощо. Відтак, залишалось тільки дозволити подіям розгортатися своїм шляхом. Усвідомивши це, місіс Керю схилилась перед неминучістю, хоча й надто неохоче. Коли до неї навідалися, як обіцяли, Делла і місіс Чилтон, вона не переступала правил елементарної гостинності, однак була задоволена, що нагальні справи і брак часу змусили місіс Чилтон обмежитись дуже коротким перебуванням.

Те, що прибуття Полліанни передбачалось не пізніше, ніж на восьме вересня, було тільки на ліпше, оскільки, замість примиритися з думкою про появу нової людини в домі, місіс Керю тільки дедалі більше дратувалася з приводу того, що вона називала «хвилинною слабкістю», через яку вона «пристала на безглузду вигадку Делли».

Делла, як на те, усвідомлювала, в якому душевному стані перебуває її сестра. І якщо зовні вона трималась бадьоро, то в глибині душі неабияк побоювалась щодо можливих наслідків. Але вона вірила у Полліанну і, раз поклавшись на дівчинку, вирішила дозволити тій одразу розпочати свою роботу самій, без стороннього втручання. Для цього вона примудрилась влаштувати так, щоб місіс Керю зустріла їх з дівчинкою на вокзалі; а там, одразу по перших привітаннях, представила одна одній гостю і сестру і, пославшись на попередню домовленість, просто зникла. Таким чином, місіс Керю не встигла отямитись, як залишилася з дитиною віч-на-віч.

– Делло, ох... Делло, ти не можеш... Я ж не... – розпачливо гукнула вона, намагаючись затримати сестру.

Але та була вже далеко і, якщо чула, то не показала виду. Сприкрена Місіс Керю обернулася до малої, що стояла поруч.

– Яка прикрість! Вона вас не почула... – сказала Полліанна, проводжаючи медсестру поглядом, сповненим надії. – А я так хотіла, щоб вона ще трішечки побула зі мною... Але тепер у мене є ви. І я з цього щаслива.

- Атож, у тебе є я, а у мене є ти, - дещо похмуро підтвердила жінка. -
Ходімо, нам у цей бік, - додала вона, показуючи праворуч.

Полліанна слухняно повернула і почимчикувала поруч з місіс Керю через
велетенський вокзал. Раз чи двічі вона занепокоєно глянула у насуплене
обличчя жінки. І, нарешті, наважилась висловити свої побоювання.

- Мабуть, ви сподівалися, що я буду гарненькою... - промовила вона
схвильовано.

- Гарненькою? - перепитала місіс Керю.

- Так, кучерявенькою, знаєте, і таке інше. Зрозуміло, вам цікаво було, яка
я на вигляд. Так само, як мені було цікаво про вас. Але я одразу знала, що
ви мила і славна, як ваша сестра. Я могла це уявити, дивлячись на неї, а
вам, звісно, не було на кого подивитись. А я насправді не гарненька, бо
веснянкувата. І це не дуже приємно, коли чекаєш на гарненьку дівчинку, а
приїжджає така, як оце я. Натомість...

- Що ти верзеш, дитино! - різкувато перервала її місіс Керю. - Ходімо по
твою валізу, а тоді поїдемо додому. Я сподівалася, моя сестра побуде з
нами; але, схоже, вона не здатна присвятити мені навіть один вечір.

Полліанна усміхнулася і кивнула.

- Я вас розумію. Але, мабуть, на неї хтось чекав, я так думаю. У санаторії
вона щомиті була комусь потрібна. Це, либонь, обтяжливо, коли людям
повсякчас щось від тебе треба. Виходить, ти часто собі не належиш. З
іншого боку, треба, мабуть, радіти, що ти завжди комусь потрібна?

Відповіді не було: вперше у житті місіс Керю замислилася: чи є у світі
хтось, кому вона справді потрібна? Втім, не дуже їй хотілось би їй бути
комусь потрібною, сердито сказала вона собі і насуплено зиркнула на
дівчинку.

Полліанна того погляду не зауважили - очі їй розбігалися на вигляд
навколишньої метушні.

- Лишенько, скільки люду! - в захваті вигукнула вона. - Навіть більше, ніж
того разу. Але я, хоч як видивляюсь, нікого з тих не бачу, хто мені
трапився тоді. Зрозуміло, пані з дитинкою годі шукати, бо вони самі з
Гонолулу. Але ж була ще дівчинка, Сюзі Сміт, вона тутешня, з Бостона.
Може, ви її навіть знаєте. Ви не знайомі з Сюзі Сміт?

- Ні, з Сюзі Сміт я не знайома, - сухо відказала місіс Керю.

- Справді? Вона дуже славна і дуже гарненька: чорнява, з такими
кучериками... знаєте, у мене такі будуть, коли я піду в рай. Та ви не
хвилюйтесь: я її постараюся знайти і вас познайомлю з нею. Ой, який
неймовірно гарний автомобіль! А ми що, на ньому поїдемо? - вигукнула
Полліанна, коли вони раптом зупинилися перед розкішним лімузином, дверцята
якого відчинив перед ними одягнений у ліврею шофер.

Шофер не спромігся приховати усмішку. Місіс Керю, натомість, відповіла тоном людини, для якої поїздка в авто – лише втомливе пересування з одного пункту в інший.

– Так, ми поїдемо машиною. Перкінсе, додому, – додала вона, звертаючись до шанобливого шофера.

– Ох! То це ваш автомобіль? – запитала Полліанна, упізнавши в манері жінки типові риси власниці. – Який же він пречудовий! То ви маєте бути страшенно багатою! Тобто надзвичайно заможною. Заможнішою за людей, у яких килими у кожній кімнаті і морозиво по неділях, як у Вайтів із моєї «Жіночої допомоги». Тобто це його жінка була в «Жіночій допомозі». Тоді я вважала їх багатими. А нині я знаю, що багаті – це у кого каблучки з діамантами, покоївки і котикові шуби, а ще шовкові й оксамитові сукні на щодень. І автомобіль. У вас усе це є?

– Та начебто ж є, – блідо всміхнувшись, визнала місіс Керю.

– Тоді ви, безперечно, багата, – з виглядом знавця кивнула Полліанна. – У моєї тітки Поллі теж усе це є. Тільки, замість автомобіля у неї конячка.

– Якби ви знали, як я люблю кататись в автомобілях! – вигукнула Полліанна в захваті, аж підстрибуючи на сидінні. – Я в жодному раніше не каталась, за винятком того, що мене переїхав. Мене, коли з-під нього витягли, одразу всадили всередину. Але я була непритомна, тому, зрозуміло, не відчувала задоволення від поїздки. А відтоді мені вже не випадало кататись в авто. Тьотя Поллі їх не любить. Дядько Том любить і хоче купити. Каже, у його роботі річ потрібна. Розумієте, він лікар, а решта всі лікарі в містечку мають автомобілі. Не знаю, чим усе це скінчиться. Тітонька Поллі страшенно з цього приводу переймається. Вона, бачте, хоче, щоб у дядька Тома було все, що йому треба, але вона хоче, щоб йому треба було те, що вона хоче, щоб йому треба було. Розумієте?

Місіс Керю мимоволі розсміялась.

– Так, голубонько, думаю, що розумію, – відповіла вона стримано, але в очах жінки зблиснули незвичні для неї смішинки.

– Атож, – вдоволено зітхнула Полліанна. – Думаю, таки розумієте. Хоча висловились я доволі плутано. Ох! Тітонька Поллі каже, вона б не проти автомобіля, якби її автомобіль був єдиним у світі, і не було б імовірності зіткнутися з іншими. Але слухайте! Скільки будинків! – сама себе перервала Полліанна, роздивляючись навколо круглими від здивування очима. Невже вони отак тягнуться без кінця-краю? Утім, будинків таки має бути багато, щоб розмістити в них увесь той люд, що ми бачили на вокзалі. Не згадуючи вже про ці юрми, що на вулиці. А коли так багато людей навколо, то є багато з ким заприятелитись. Я люблю людей. А ви?

– Чи люблю я людей?!

- Так, я маю на увазі людей взагалі. Кожного і будь-кого.

- Ні, Полліанно, я не можу так сказати, - холодно відповіла місіс Керю, насуплюючи брови.

Смішинки зчезли з очей місіс Керю. Погляд її зупинився на Полліанні з підозрою. Місіс Керю сказала собі: «Зараз, я почую проповідь номер один. Думаю, на тему: не цуратись ближнього - що-небудь у стилі моєї сестрички Делли!»

- Не любите? Ой, а я люблю! - зітхнула Полліанна. - Знаєте, вони всі такі славні і такі різні! А у вашому місті їх має бути дуже багато дуже славних і дуже різних. Ох, ви собі не уявляєте, яка я задоволена, що приїхала! Щоправда, я вже наперед знала, що буду задоволена, щойно дізналася, що ви сестра міс Ветербі. Я люблю міс Ветербі, тому знала, що вас теж полюблю. Тому що ви маєте бути схожі, коли ви сестри, нехай ви навіть не близнючки, на відміну від місіс Джонс і місіс Пек. Хоча ті теж не абсолютно однакові, завдяки бородавці. Закладаюсь, ви не знаєте, про що йдеться. Але я вам розповім.

Отак сталося, що замість проповіді на тему суспільної етики, якої вона так побоювалась, ошелешена місіс Кері вислухала повну історію бородавки на носі такої собі місіс Пек із «Жіночої допомоги».

На мить завершення розповіді лімузин повернув на Комонвелт-авеню, і Полліанна негайно почала висловлювати вигуками своє захоплення красою вулиці, на якій «просто посередині тягнеться із кінця в кінець, по всій довжині, такий чудовий садочок», і яка, на переконання дівчинки, була набагато приємніша від усіх «отих вузьких кучих вуличок».

- Я думаю, кожен хотів би мешкати на такій вулиці, - піднесено підбила вона підсумок.

- Дуже імовірно, але навряд чи таке можливо, - відказала місіс Керю, підносячи брови.

Полліанна, помилково сприйнявши цю міну, як вираз прикрощів з приводу того, що сама місіс Керю не мешкає на мальовничому бульварі, поквапилась внести поправки у своє судження.

- Звісно ж, ні, - погодилась вона. - Але я не мала на увазі, буцімто вузькі вулички чимось гірші. Ба, навіть ліпші! Принаймні не треба так далеко ходити, аби позичити яєць у сусідів навпроти чи набрати води. А ще...

Ох! Але ви саме тут мешкаєте?! - перервала вона сама себе, коли машина зупинилась перед імпозантним ганком будинку місіс Керю. - Ви в цьому будинку мешкаєте, місіс Керю?

- Звісно, тут, а де ж іще? - відказала жінка з нотками роздратування в голосі.

– Ой, ви мусите бути надзвичайно задоволені, що мешкаєте в такому пречудовому, досконалому місці! – вигукнула дівчинка, вискакуючи на тротуар і радісно роззираючись довкола. – Адже ви задоволені?

Місіс Керю нічого не відповіла. Вона вийшла з лімузину похмура і насуплена.

Вдруге за останні п'ять хвилин Полліанна поспішила виправити сказане слово.

– Я, звісно ж, не мала на увазі таке гріховне задоволення, як гординя, – пояснювала вона, занепокоєно шукаючи поглядом обличчя місіс Керю. – Може, ви так мене зрозуміли; так само, як колись, бувало, розуміла тітонька Поллі. Але ж я не мала на увазі таке задоволення, коли вам приємно від того, що ви маєте те, чого не мають інші, а таке задоволення, коли вам хочеться верещати з радощів і грюкати дверима... хоч так поводитись негарно, – закінчила вона свою промову, розкачуючись на носках черевичків.

Шофер, ховаючи усмішку, заходився коло машини. Місіс Керю, губ якої усмішка так і не торкнулась, рушила кам'яними сходами до вхідних дверей.

– Полліанно, ходімо, – сухо сказала вона.

За п'ять днів по тому Делла Ветербі отримала лист від сестри і з радісним нетерпінням розпечатала його. То був перший лист від часу приїзду Полліанни у Бостон.

«Люба моя сестро! – писала місіс Керю. – Люба Делло, чому ти не застерегла мене, на що варто чекати від цієї дитини, коли умовляла взяти її? Я мало не скаженію від неї, а вирядити її додому теж не можу. Тричі намагалась, але щоразу, перше ніж я встигала що-небудь сказати, вона зупиняла мене, розповідаючи, як гарно їй у мене ведеться, і яка вона рада, що приїхала, і як мило з мого боку, що дозволила їй замешкати у себе, доки її тітка Поллі у Німеччині. Після таких слів як я змогла б заявити: «Повертайся додому, я тебе тут не хочу»? А найабсурднішим є те, що їй, схоже, навіть на думку не спало, що вона може бути тут небажаною. А я, схоже, теж не можу їй навіть натякнути.

Звісно, якщо вона почне читати мені проповіді або навчатиме шукати особисті благословення, я вмиг виряджу її додому. Я одразу тобі казала, що такого не терпітиму. І не терпітиму. Двічі чи тричі мені вже здавалося, що вона лаштується почати (проповідування, я маю на увазі), але щоразу вона видавала яку-небудь безглузду оповідку про дам зі своєї «Жіночої допомоги». Таким чином, їй досі щастить уникнути вигнання додому.

Але насправді, Делло, вона нестерпна. По-перше, вона ганяє будинком, як несамовита. Вже першого дня вона вблагала мене відчинити для неї кожную кімнату. Вона не втихомирилась, аж доки не обстежила кожен закапелок, щоб побачити "всі пречудові і прегарні речі", навіть красивіші, як вона заявила, ніж у містера Джона Пендлтона, хоч би хто він був – гадаю, хтось із Белдінгсвіля. В усякому разі, він не з «Жіночої допомоги». Цього я дійшла самотужки.

Далі, наче не досить було біганини з кімнати в кімнату (так, наче я була персональним гідом на екскурсії), вона десь надібрала мою атласну вечірню сукню, яку я роками не вдягала, і уловила мене наміряти її. Навіщо я на те пристала, я сама не знаю, але я виявила перед дівчиськом цілковиту безпорадність.

Та це ще був тільки початок. Вона стала умовляти мене, щоб я показала їй усе, що маю. І вона так кумедно розповідала, як вона в дитинстві одягалася з місіонерських контейнерів з благочинними пожертвами, що я не могла втриматись від сміху, а водночас мене душили сльози на думку про те, в яке лахміття мусила вдягатись бідоласна дитина. Ясна річ, від строїв ми перейшли до коштовностей. Вона так вихваляла мої дві чи три каблучки, що я, дурна, відімкнула сейф – єдино заради втіхи побачити її здивування. Знаєш, Делло, я боялась, дитина збожеволіє. Вона наділа на мене кожну каблучку, кожну брошку, браслет, кожен ланцюжок і кольє, наполягла, щоб я почепила на голову обидві свої діамантові тіари (коли з'ясувала, що то таке). Отак я сиділа, розцяцькована перлами, діамантами та смарагдами, почуваячись язичницьким ідолом в індуїстському храмі, надто що нестямне дівчисько почало витанцьовувати навколо мене, плещучи в долоні й виспівуючи: "Ох, як прегарно! Як прегарно й пречудово! Як би славно було підвісити вас у віконці, наче чарівну призму!"

Я саме хотіла її запитати, що вона має на увазі, коли вона впала на підлогу посеред кімнати й почала плакати.

Нумо, чи вгадаєш, чого вона плакала? Від щастя, що має очі й може бачити! Що ти на таке скажеш?

Звісно, це ще не все. Це тільки початок. Полліанна тут заледве чотири дні, але кожен її день насичений до краю. Серед своїх друзів вона нині налічує смітникаря, чергового полісмена, хлопчика-рознощика газет, не згадуючи вже про кожну особу з моєї обслуги. Таке враження, що вона їх усіх причарувала. Але не включай мене у число зачарованих. Я б охоче відправила її додому, якби не мое зобов'язання приймати дитину у себе всю зиму. А змусити мене цим, щоб я забула Джеммі і свою нездоланну скорботу, просто нереально. Присутність цієї дівчинки не заміняє мені його, а тільки робить гострішим моє відчуття втрати. Але, як обіцяла, я терпітиму її, доки не почне проповідувати. Щойно почне – одразу одправляю до тебе. Втім, наразі, ще не почала.

З любов'ю і збентеженням –

твоя Рут»

– «Проповідувати вона ще не почала!» – всміхнулась сама до себе Делла Ветербі, згортаючи аркуш, списаний нервовим почерком сестри. – Рут, Рут! Ти сама визнала, що відчинила для дівчинки кожну кімнату, показала їй кожен закапелок, вбиралась для неї в атласну сукню і надівала на голову корони. А Полліанна ж іще й тижня там не пробула... Але проповіді вона тобі не читала і не повчала, ні.

Розділ 4 Місіс Керю і гра

Бостон виявився для Полліанни новим досвідом і, безперечно, Полліанна для Бостона – для тієї його частини, якій випала честь познайомитися з дівчинкою – теж виявилась цілковито новим досвідом.

Полліанна казала, що їй подобається Бостон, але вона б хотіла, щоб він не був таким великим.

– Розумієте, – дуже серйозно пояснювала вона місіс Керю наступного дня після свого приїзду, – мені б хотілось побачити геть усе, а я не можу. Точнісінько як на званих обідах тітоньки Поллі: забагато всього, чого хочеться з'їсти, а тут, – побачити, я маю на увазі, хочеться всього покуштувати, тобто побачити – а треба вирішувати, що саме.

Звісна річ, я задоволена, коли всього так багато, – підсумувала Полліанна, перевівши віддих, – бо це добре, коли багато всього: я маю на увазі, всього хорошого; я ж не кажу про ліки або похорон. Але водночас я не можу дати собі ради, бо всього хочеться. Наприклад, хотілось би, щоб звані обіди тітоньки Поллі розтяглися на будні, коли немає тістечок чи пирогів. Те саме я відчуваю у Бостоні. Мені б хотілося забрати частину його додому, до Белдінгсвіля, щоб мати щось також на літо. Але зрозуміло, це неможливо. Міста ж – не торти. Та й торт не можна зберігати дуже довго. Я вже пробувала, але вони висихають – особливо збиті вершки. Я так думаю, що треба ласувати збитими вершками, коли вони є; і те саме стосується приємних днів у гостях, у чужому місті. Отож, я б хотіла оглянути його все, доки я тут.

Полліанна, на відміну від тих людей, що вважають, буцімто знайомитися зі світом треба, починаючи з найвіддаленіших куточків, почала оглядати Бостон зі свого безпосереднього оточення на мальовничому бульварі Коммонвелт-авеню, в будинку, що став зараз її домівкою. Разом зі шкільним навчанням це заняття забиравало весь її вільний час упродовж кількох днів.

Так багато всього треба було побачити, вивчити. І все було таке чарівне і гарне, починаючи з маленьких гудзиків у стінах, що наповнювали кімнати світлом, до величезних мовчазних зал, прикрашених свічадами й картинами. Не бракувало також чудових людей, з якими треба було познайомитися; бо, крім самої місіс Керю, була також Мері, що витирала пил у кімнатах, відчиняла двері на дзвінок і щодня проводжала Полліанну до школи і забиравала її звідти пополудні. Була також Бріджит, що мешкала на кухні і куховарила; Дженні, котра подавала на стіл, і Перкінс, який керував автомобілем. І всі вони були такі славні, але такі різні!

Приїзд Полліанни припав на понеділок, тож до першої неділі минув майже тиждень. Сяючи, спустилась вона того ранку сходами.

– Обожаю неділі, – зітхнула вона щасливо.

– Справді? – перепитала місіс Керю голосом людини, що не любить жодного дня календаря.

– Так, особливо завдяки церкві та недільній школі. Ви що більше любите – церкву чи недільну школу?

– По щирості, я... – почала місіс Керю, яка дуже рідко відвідувала церкву і ніколи не ходила до недільної школи.

– Важко навіть вибрати, правда? – допомогла їй Полліанна серйозно, хоч очі її сяяли. – Але я таки люблю більше церкву, через свого батька. Знаєте, він був пастором і, звісна річ, він зараз у раю, разом з моєю мамою і рештою наших, але я дуже часто намагаюсь уявити його тут, на землі. І найпростіше уявити його в церкві, коли він читає проповідь. Я заплющую очі і уявляю собі тата, і це дуже мені допомагає. Я така щаслива, що можна собі стільки всього науявляти! А ви?

– Я, Полліанно, щодо цього не дуже впевнена.

– Але ж ви подумайте, наскільки красивіші речі ми собі уявляємо, ніж ті, що ми насправді маємо! Я, звісно, не кажу про ваші речі, бо ваші насправді дуже гарні.

Місіс Керю намірялась сказати щось сердите, але Полліанна не дала їй вклинитись.

– І правду кажучи, мої теперішні справжні речі набагато кращі, ніж були свого часу. Але увесь той час, коли у мене були проблеми з ногами, і я не могла ходити, я знай уявляла і уявляла, скільки сили було. Та й тепер, ясна річ, я частенько це роблю, як ось про батька, і таке інше. Ось також сьогодні я уявляла собі батька за кафедрою в церкві. То коли ми підемо?

– «Підемо»?

– Я маю на увазі, до церкви.

– Ні, Полліанно, я не піду... Тобто, я б радше не пішла... Місіс Керю прокашлялась і спробувала пояснити, що вона взагалі ніколи не ходить до церкви. Тобто майже ніколи. Але, дивлячись у щасливі очі Полліанни на довірливому широкому личку, вона не спромоглась закінчити фразу.

– Я так думаю, десь чверть на одинадцяту... якщо підемо, – проказала вона майже роздратовано. – Це тут, дуже близько...

Отак сталося, що місіс Керю того сонячного вересневого ранку зайняла родинне місце Керю в елегантній ошатній церкві, до якої вона ходила ще дівчинкою і яку досі періодично підтримувала фінансово.

Полліанну недільна відправа сповнила радістю і захватом. Чарівний спів церковного хору, опалесцентне світло з вітражних вікон, піднесений голос проповідника і побожне шепотіння молитов у натовпі справили на дівчинку таке враження, що вона якийсь час не могла вимовити ні слова. Вже повертаючись додому, вона нарешті захоплено відітхнула:

– Ох, місіс Керю, я саме думаю, яка я щаслива, що ми можемо жити день по дню, а не всі дні одразу!

Місіс Керю насупилась і різко глянула на дівчинку. Місіс Керю не схильна була слухати проповіді. Їй достатньо було вже того, що вона змушена була вислухати від проповідника з кафедри, і вона сердито сказала собі, що не бажає чути те саме вдруге від дитини. Більше того, оця теорія «жити день по дню» становила особисту доктрину Делли. Чи ж не Делла повторювала вічно: «Рут, треба жити хвилина по хвилині, а упродовж хвилини людина може витримати все, що завгодно!»

– Он як? – сухо відгукнулась місіс Керю.

– Так. Ви тільки подумайте: якби я мала прожити одночасно вчора, сьогодні і завтра... – зітхнула Полліанна. – Це ж стільки надзвичайно чудових речей! А так у мене було вчора, зараз я живу сьогоднішнім днем, а ще у мене є завтра, на яке я тільки чекаю, і ще наступна неділя. По ширості, місіс Керю, якби це не була неділя, і не оця тиха вуличка, я б кинулась кружляти і кричати, і верещати. Просто не витерпіла б! Але оскільки сьогодні таки неділя, я мушу потерпіти, доки дійду додому, і там уже заспіваю гімн. Найрадісніший гімн, який я знаю. А знаєте, який гімн найрадісніший? Знаєте, місіс Керю?

– Ні, я б так не сказала, – стиха відповіла місіс Керю з таким виглядом, наче вона намагається знайти щось давно загублене.

Коли все настільки погано, і гадаєш, як тобі скажуть, що можна все витримати завдяки тому, що переживаєш страждання поступово, день по дню, дивно почути, як гарно, що можна переживати щастя поступово, день по дню, і немає необхідності зазнати всього щастя одразу в один день!

Наступного ранку, в понеділок, Полліанна вперше вирушила до школи сама. Вона вже добре вивчила шлях, до того ж, доволі короткий. Полліанна з радістю відвідувала школу. То була невеличка приватна школа для дівчат, але однаково, то був новий досвід, а Полліанна любила будь-який новий досвід.

Місіс Керю, натомість, не любила жодного нового досвіду, а того дня їй випало чимало всього нового. У людини, яка від усього втомилась, компанія іншої людини, якій дає радість усе нове і несподіване, викликає роздратування, коли не щось гірше. Місіс Керю була більше ніж роздратована. Вона впала у відчай. Але по ширості, вона змушена була зізнатись собі, що якби хтось запитав її про причини такого відчаю, вона змогла б навести лише одну: «Тому що Полліанна така щаслива». Але місіс Керю навряд чи хотіла б дати таку відповідь.

У листі до Делли, однак, місіс Керю написала, що слово «щастя» діє їй на нерви, і що насправді вона б не хотіла зазнати його знову. Вона визнала, що Полліанна досі утримується від проповідей та повчань і досі не намагалась «схилити її до гри». Щоправда, дівчинка безперервно розмовляла з місіс Керю про «радість», а зрозуміло, що у людини, якій радість незнайома, такі розмови викликають неприязнь.

На другому тижні перебування Полліанни у місіс Керю роздратування господині, досі с'як-так стримуване, вилилось у відкрите невдоволення. Безпосереднім приводом до того став оптимістичний висновок Полліанни на завершення чергової історії про одну даму з «Жіночої допомоги».

- Вона брала участь у грі, місіс Керю. Ви, мабуть, не знаєте, що за гра? Я вам розповім! Це чудова гра...

Але місіс Керю заперечним жестом зупинила дівчинку.

- Не варто, Полліанно, - запротестувала вона. - Я знаю про гру. Моя сестра мені все розповіла, і... мушу сказати, така гра не для мене.

- Звісно, не для вас, місіс Керю! - вигукнула Полліанна, квапливо перепрощуючи. - Я не мала на увазі пропонувати вам гру. Ви однаково не змогли б у неї грати...

- Я б не змогла?! - вирвалось у враженої місіс Керю, не готової визнати, буцімто вона б не змогла, попри те, що вона, насправді, не бажала!

- Хіба не очевидно? - реготнула Полліанна. - Гра полягає в тому, щоб знаходити підстави для радощів у всьому, що трапляється. А вам не випадає навіть почати, бо у вас немає підстав ні для чого іншого, крім радощів. У вашому випадку, - просто немає гри! Правильно?

Обличчя місіс Керю спалахнуло жаром. З досади вона сказала більше, ніж мала намір сказати.

- Ні, Полліанно, я не можу з цим погодитись, - заперечила вона крижаним тоном. - Я б сказала, радше, я не знаходжу найменших підстав, щоб радіти.

Якусь мить Полліанна сторопіло дивилась на співрозмовницю. Тоді аж відсахнулася вражено.

- Місіс Керю, чому? - видихнула вона.

- А що хорошого у мене є? - з викликом запитала жінка, геть забувши про своє рішення не дозволяти Полліанні «проповідувати».

- Та ж... геть усе... - промимрила Полліанна, яка ще не отямилась від здивування. - Ось у вас такий гарний будинок.

- Це тільки місце для прийому їжі та сну. А я не хочу ні їсти, ні спати.

- Але у вас так багато прегарних чудових речей... - нерішуче зазначила Полліанна.

- Вони втомлюють мене.

- А ще автомобіль, на якому ви будь-куди можете поїхати.

- Я нікуди не хочу їхати.

Полліанна голосно охнула.

- Місіс Керю, подумайте, скільки цікавих людей і речей можна побачити...

- Полліанно, вони мені не цікаві.

Полліанна замовкла ошелешено. На її обличчі відбилось глибоке занепокоєння.

– Але ж, місіс Керю.. – не вгавала вона, – мені траплялось так, що до гри приставали люди, яким випало чимало лиха. І що гірше їм було, то більше приводів для радощів вони мали знаходити у своєму становищі. Та коли немає жодного лиха, я й сама не знаю, як грати в цю гру.

Якийсь час місіс Керю мовчала. Вона сиділа непорушно, дивлячись у вікно. Поступово вираз сердитого заперечення на її обличчі змінився на безнадійний сум. Вона дуже повільно обернулась до дівчинки і сказала:

– Полліанно, я не думала, що розповідатиму тобі про це; але вирішила розповісти. Я поясню тобі, чому я не здатна радіти ні з чого, що маю..

І вона стала розповідати історію Джеммі, чотирирічного хлопчика, який довгих вісім років тому неначе вийшов в інший світ, міцно зачинивши за собою двері.

– І ви ніколи відтоді його не бачили? – несміливо перепитала Полліанна з вологими від сліз очима.

– Ніколи.

– Але ми його знайдемо, місіс Керю! Я впевнена, ми його знайдемо!

Місіс Керю сумно похитала головою.

– Я не зуміла. Я всюди шукала його, навіть за кордоном.

– Але ж десь він має бути!

– Полліанно, він міг померти.

Полліанна розпачливо зойкнула:

– Ох, ні, місіс Керю! Благаю, не кажіть так! Уявляймо його живим. Ми це можемо, і це допоможе. А коли ми уявлятимемо його живим, то ми так само зможемо уявляти, що знайдемо його. І це допоможе набагато більше!

– Але боюсь, Полліанно, він мертвий... – схлипнула місіс Керю.

– Ви ж не знаєте цього напевно? – занепокоєно спитала дівчинка.

– Ні...

– У такому разі, ви це тільки уявляєте! – переможно ствердила Полліанна. – А якщо ви можете уявити його мертвим, то можете так само уявити його живим! А це буде набагато приємніше. Хіба ж ні? А одного чудового дня ви його знайдете, я впевнена! Місіс Керю, ви ж тепер можете приєднатись до гри! Ви можете грати заради Джеммі. Ви можете радіти кожному дню, бо кожен день наближає вас до миті, коли ви нарешті відшукаєте його. От бачите!

Але місіс Керю не «бачила». Вона звелась на ноги і проказала пригнічено:

– Ні-ні, дитино! Ти не розумієш, не розумієш... Біжи собі, прошу тебе. Почитай чи знайди собі якусь справу. Мені голова болить. Мені треба лягти...

Полліанна, з виразом зосередженої тривоги на обличчі, повільно вийшла з кімнати.

Розділ 5 Полліанна вирушає на прогулянку

Пополуднева прогулянка Полліанни у другу неділю її перебування стала справжньою подією.

До того часу дівчинка виходила на вулицю сама, тільки щоб іти до школи. Можливість ознайомлення Полліанни з вулицями Бостона ніколи не спадала на думку місіс Керю. Тож вона, природно, й не забороняла цього своїй гості. У Белдінгсвілі, як на те, Полліанна розмаїтила своє життя, перш за все, прогулюючись плутаними старими вуличками у пошуках нових друзів і нових пригод.

Тієї неділі, по обіді, місіс Керю, за своєю звичкою, сказала: «Дитино, ти біжи собі та побався, прошу тебе. Знайди собі розвагу, яку хочеш, тільки не діймай мене сьогодні більше своїми запитаннями!»

Досі Полліанна завжди знаходила достатньо цікавих справ у межах будинку. Якщо її не вдовольняли заняття з неживими предметами, завжди можна було поспілкуватися з Мері, Дженні, Бріджет і Перкінсом. Однак, сьогодні у Мері боліла голова, Дженні підшивала капелюшок стрічкою, а Перкінса чогось ніде не знайти було. На додачу, стояв чудовий вересневий день, і в домі ніщо не могло привабити так, як вабило яскраве сонечко і духмяне повітря зовні. Отож Полліанна вийшла з дому і встигла на ганок.

Якийсь час вона мовчки споглядала, як ошатно вбрані чоловіки, жінки і діти кудись швидко йшли повз будинок або ж неквапливо чимчикували алеєю, що тяглася посередині авеню, по всій її довжині. Нарешті, дівчинка звелась на ноги, підстрибом збігла сходами на тротуар і зупинилась, роззираючись праворуч і ліворуч.

Полліанна вирішила, що їй теж не завадило б трохи прогулятися. День був для прогулянок ідеальним, а вона ж іще за весь час ні разу по-справжньому не прогулялася вулицями міста. Походи в школу і назад до уваги не беруться. Отже, вирішено: сьогодні на прогулянку! Вона піде... у той бік!..

Полліанна крутнулась на заках і підстрибом рушила вулицею.

Вона радісно усміхалась перехожим, зустрічаючись з ними поглядом. Її нітрохи не дивувало, але дещо розчарувало те, що ніхто не відповідав на її усмішку. Вона вже встигла звикнути до цього у Бостоні, але не припиняла усміхатись у надії, що хто-небудь коли-небудь таки всміхнеться у відповідь.

Будинок місіс Керю стояв майже на початку Комонвелт-авеню, тому Полліанна невдовзі вийшла на перехрестя. По інший бік вулиці, яка під прямим кутом перетинала авеню, розкинувся «сад», який видався дівчинці найкрасивішим з усіх, які вона бачила у своєму житті. То був Бостонський міський парк. На мить Полліанна нерішуче завмерла, спрямувавши погляд невтомого дослідника на розкішний витвір природи і людської фантазії. Вона не сумнівалася, що перед нею приватний сад якогось дуже заможного власника. Ще коли Полліанна лікувалась у санаторії, доктор Еймс запросив її з собою в гості до однієї заможної пані – та мешкала у гарному особняку, в оточенні таких саме, як тут, алеї і квітників.

Полліанні страшенно кортіло перейти на інший бік вулиці і увійти в «сад». Але вона не впевнена була, що має на це право. Щоправда, по той бік огорожі прогулювалось чимало людей – вона ясно це бачила та, можливо, всі вони були запрошені господарями. Нарешті, побачивши, як двоє жінок, чоловік і маленька дівчинка рішуче, нітрохи не вагаючись, увійшли через ворота і попрямували кудись алеєю, Полліанна розважила, що, либонь, вона теж може увійти. Вибравши зручну мить, вона прозогом перетнула вулицю і увійшла в «сад». Всередині він виявився іще привабливішим, ніж іззовні. Просто над головою виспівували пташки, а стежку попереду двома-трьома стрибками перетнула руда, як вогонь, білка. Тут і там на лавочках сиділи чоловіки, жінки, діти. Крізь мереживо зеленого листя видно було, як спалахують на воді мінливі відблиски сонця. Звідкілясь долинали радісні дитячі вигуки і приємна музика. Полліанна, знітившись, дещо невпевнено звернулась до ошатно вбраної молодої жінки, що йшла їй назустріч:

– Перепрошую, а сьогодні сюди... гостей пускають?

Молода жінка глянула на неї здивовано.

– Гостей? – перепитала вона спантеличено.

– Так, мем. Я маю на увазі, це нічого, що я... увійшла сюди?

– Що з того, що зайшла? Сюди хто завгодно може заходити! Хто тільки забажає, – відповіла жінка.

– Ой, тоді все гаразд! Я дуже рада, що зайшла! – сяючи зізналась Полліанна.

Нічого на те не відповівши, жінка попрямувала до виходу. Дорогою вона все ж таки обернулась, щоб знову глянути на Полліанну.

Не надто дивуючись гостинності щедрих власників чудового «саду», ладних приймати у себе всіх, хто забажає, Полліанна рушила далі. На повороті вона мало не наштовхнулась на маленьку дівчинку, що штовхала перед собою іграшковий візочок з лялькою. Полліанна радісно зойкнула і намірилась заговорити з дівчинкою, аж звідкись вискочила молода жінка і, вхопивши маленьку дівчинку за руку, потягла її в інший бік, невдоволено вичитуючи їй:

– Гледіс, ходімо! Хіба мама не казала тобі, що не можна розмовляти з чужими?

– Я не чужа... – з гідністю виправдовувалась Полліанна. – Я зараз теж мешкаю у Бостоні, тож...

Та молода жінка і дівчинка з візочком були вже далеко, і Полліанна замовкла, не закінчивши речення. Якусь мить вона стояла, геть ошелешена. Тоді рішуче підвівши голову, рушила вперед.

«Нехай собі! Я можу з цього тільки радіти, – казала вона собі, – бо тепер, можливо, знайду яких-небудь інших друзів. Наприклад, Сюзі Сміт або навіть Джеммі, племінника місіс Керю. В будь-якому разі, я можу уявляти собі, що неодмінно їх знайду. А якщо навіть їх не знайду, то кого-небудь я таки знайду, це вже точно!»

Зробивши такий висновок, вона пішла далі, занурена у такі свої думки, а на перехожих тепер дивилася з сумом.

Безперечно, Полліанна почувалась самотньо. Вихована батьком і дамами з «Жіночої допомоги» в містечку на американському Заході, вона вважала там кожен будинок рідною домівкою, а кожного мешканця – чоловіка, жінку, дитину – своїми друзями. В одинадцять років, перебравшись до тітки у штат Вермонт, вона відразу переконала себе, що зміна у житті неістотна: тепер просто будуть інші будинки, інші друзі, і вони імовірно будуть іще цікавішими, ніж раніше. Адже вони будуть «особливими»! А Полліанна найбільше любила «особливих» людей і «особливі» місця. Тому у Белдінгсвілі найпершою і, безперечно, найприємнішою розвагою зробились прогулянки містом з відвідуванням численних нових друзів. Природно, велетенський Бостон на перший погляд видався Полліанні містом, дуже перспективним щодо нових знайомств.

Як на те, вона мусила визнати, що принаймні в одному розумінні Бостон її розчарував: вона тут мешкала вже майже два тижні, але досі не познайомилася ні з сусідами по інший бік вулиці, ні навіть з тими, чиї будинки стояли впритул до їхнього. І геть не увібгати у голову було той факт, що сама місіс Керю не тільки не дружила ні з ким зі своїх сусідів, але здебільшого навіть не була з ними знайома. Схоже, вони справді були їй нецікаві. Хоча з точки зору Полліанни це неможливо було пояснити. Та хоч які аргументи наводила Полліанна, вона не спромоглася змінити ставлення місіс Керю до цього питання.

– Ні, Полліанно, мене ніхто з них не цікавить, – так вона зазвичай відповідала.

І хоч якою формальною видавалася дівчинці така відповідь, вона мусила нею вдовольнитись. Утім, сьогодні Полліанна вирушила на прогулянку з надзвичайно оптимістичними сподіваннями. І що ж? Здається, їй знову випало зазнати самих лише розчарувань. Навколо була сила-силенна людей. Поза сумнівом, людей винятково цікавих! Якби тільки вона була з ними знайома... Та на жаль, вона нікого не знала. А найгірше те, що, здається, немає жодної надії заприязнитися з ними. На згадку про різкі слова роздратованої гувернантки про «чужих дітей», Полліанна відчула гірку образу.

– Що ж, можливо я маю спершу довести їм, що я не чужа! – сказала вона собі і знову рішуче рушила вперед.

Ухваливши таке рішення, Полліанна лагідно усміхнулась, дивлячись просто у вічі першої стрічної особи, і весело промовила:

– Гарний сьогодні день, правда?

– Га? Що? Так-так, безперечно, – промимрила пані, до якої зверталась дівчинка, і прискорила ходу.

Полліанна іще двічі робила такі спроби, однак результат щоразу виявлявся незадовільним. Невдовзі вона вийшла до невеличкого ставка – відблиски сонця на його поверхні вона бачила крізь листя дерев, увійшовши в парк. Мальовничим ставком плавали кілька човнів з дітьми. Дивлячись на них і чуючи їхній сміх, Полліанна відчувала, що вже не здатна опиратись гнітючій самотності. Саме тоді, побачивши на лавці так само самотнього чоловіка, вона нерішуче підійшла до нього і обережно сіла на протилежний кінець лавки. Ще не так давно вона підбігла б до цього чоловіка і з радісною відвертістю запропонувала знайомство, не сумніваючись у тому, що її товариство буде охоче прийнято. Проте низка невдалих спроб викликала у неї незвичне для Полліанни відчуття невпевненості. Вона тайкома оглянула чоловіка.

Вигляд у нього був не надто привабливий. Хоч і не надто зношений, одяг на ньому видавався запилженим і погано сидів на ньому. Полліанна могла цього не знати, але одяг такого крою держава зазвичай пропонує колишнім в'язням, коли вони звільняються і виходять на волю. Бліде набрякле обличчя чоловіка було щонайменше тиждень неголене.

Капелюх він насунув на очі, руки тримав у кишенях. Сидів непорушно, байдуже втупившись у землю перед собою. Минула нескінченна хвилина, доки Полліанна з надією в голосі зважилась вимовити:

– Гарний сьогодні день, правда?

Здригнувшись від несподіванки, чоловік обернувся до неї.

– Га? Ти... ти щось сказала? – перепитав він, злякано озираючись, наче намагаючись переконатись, що слова ці призначались йому.

– Я кажу, день сьогодні гарний, – стала квапливо пояснювати Полліанна, – але не в цьому суть справи. Тобто я, звісно, задоволена, що день такий гарний, але я сказала про це тільки для того, щоб зав'язати розмову. Бо я б охоче поговорила з вами про щось інше – будь про що. Я тільки хотіла, щоб ми про щось побалакали... Ви мене розумієте?

Чоловік стиха засміявся. Навіть Полліанні видався дивним цей сміх, хоча вона не могла знати (на відміну від самого чолов'яги), що усмішка вже багато місяців не торкалась його вуст.

– То ти хочеш, щоб ми з тобою про щось побалакали? – сумно перепитав чоловік. – Що ж, у такому разі, побалакаймо. Хоча я думаю, що така славна маленька леді могла б знайти собі чимало приємніших співрозмовників, ніж отакий старий волоцюга, як я.

– А мені подобаються старі воло... – поспішила заперечити Полліанна, – я хочу сказати, старші люди. Бо хто такий волоцюга, – я не знаю, тому не можу сказати, що вони мені подобаються. Втім, якщо ви волоцюга, то я думаю, волоцюги мені теж подобаються. У будь-якому разі, ви мені подобаєтесь, – закінчила вона, зручніше вмошуючись на лавочці, що надало їй словам більшої переконливості.

– Гм! Дуже приємно, – іронічно посміхнувся чоловіччя. На його обличчі і в його тоні відчувався сумнів, проте він вирівняв спину і впевненіше влаштувався на лавочці. – То про що поговоримо?

– Та це, власне... неістотно. «Неістотно» означає, що мені байдуже, правильно? – сяючи усмішкою, однаково почала розмову Полліанна. – Тьотя Поллі твердить, що хоч би з чого я почала розмову, неодмінно переведу її на розповідь про дам із «Жіночої бопомоги». Я думаю, це тому, що вони були моїми першими виховательками. Як ви гадаєте?... Ми могли б іще обговорити прийом, що влаштовували тутешні господарі. Тепер, коли я нарешті познайомилася з одним з гостей, цей прийом видається мені успішним!

– Прийом?!

– Атож. Прийом... Усі ці люди, яких сьогодні тут приймають. Усі ці гості... Одна пані сказала, що пускають усіх охочих... отож я й залишилась. Я ще досі не бачила господаря... Тобто, не бачила, хто приймає гостей.

Вуста чоловіка розтяглись у посмішці.

– Що ж, моя маленька чарівна леді, якоюсь мірою це справді прийом. Але господарем, що його влаштував, є місто Востон. Це громадський парк, розумієте? Він відкритий для всіх.

– Це навіть ліпше, ніж я собі уявляла! Розумієте, я боялася, що ніколи більше сюди не потраплю, жодного іншого дня. А тепер я навіть задоволена з того, що не знала про це раніше. Адже тепер мені удвічі приємніше. Усе приємне завжди удвічі приємніше, коли ми боїмося, що воно триватиме недовго. Правильно кажу?

– Можливо... якщо справді йдеться про щось приємне, – неохоче і дещо похмуро погодився чоловік.

– От і я так гадаю, – кивнула Полліанна, не зауваживши тон співрозмовника.
– Хіба не розкішний цей парк? Цікаво, чи знає про це місис Керю... Тобто, чи знає вона, що парк відкритий для всіх? Я думаю, кожен хотів би приходити сюди щодня і просто отак сидіти і дивитись.

Обличчя чоловіка враз посуворішало.

– Залишились іще на світі люди, що мають свою роботу... Мають якісь справи, поза тим, щоб отак приходити сюди, сидіти і дивитись. Однак, мені не пощастило потрапити до їхнього числа.

– Он як? То ви можете з цього радіти! – відгукнулась Полліанна, поглядом проводжаючи човник, що пропливав неподалік.

Чоловік уже підбирав слова для сердитої відповіді, однак Полліанна випередила його:

– От би мені так! Натомість, мушу ходити в школу. Щоправда, школа мені теж подобається, але є чимало інших справ, набагато цікавіших за навчання... А попри те, я рада, що можу ходити в школу, надто коли пригадаю, як тієї зими всі думали, що я вже ніколи більше не зможу. Розумієте, я на певний час залишилася без ніг. Я маю на увазі, що вони у мене не рухались. Чомусь саме тоді, коли ми щось втрачаємо, ми усвідомлюємо, наскільки воно нам необхідне. Так само з очима. Ви ніколи не замислювались, наскільки нам потрібні очі? Я ніколи не замислювалась, аж доки не приїхала на лікування в санаторій. Там була одна пані, що за рік до того втратила зір. Я хотіла, щоб вона теж приєдналась до гри – тобто, щоб стала шукати, з чого можна радіти. Та вона відповіла, що не може, а якщо я хочу зрозуміти, чому, то можу спробувати на годинку зав'язати собі очі хусткою. Я зав'язала. Це було жахливо! А ви коли-небудь робили такий експеримент?

– Гм-м... не траплялося... – водночас роздратовано і збентежено відказав чоловік.

– Неодмінно спробуйте. Це жахливо! Нічого неможливо робити – нічого такого, що хочеться зробити! Але я витримала цілу годину. І від того часу мені так радісно... іноді, коли я бачу щось надзвичайно гарне, як оцей парк, мені особливо радісно. Я так зраділа, коли його побачила, що мало не заплакала від того, що здатна його бачити. Ви розумієте?... Втім, вона таки приєдналась до гри, ота сліпа пані. Мені сказала про це міс Ветербі.

– Приєдналась до гри?

– Так, у «знай, радій». Я вам ще не розповідала? Річ у тім, що завжди можна знайти таке, з чого радіти. Отож вона знайшла у своєму становищі сліпої щось таке... розумієте? Її чоловік – він один з тих, хто пише закони. Вона попросила його вигадати закон, що допомагав би сліпим. Зокрема, маленьким дітям. Та жінка навіть сама пішла до людей, які пишуть закони, і розповіла їм, як воно, бути сліпим. Уявіть собі, вони його написали, той закон! Кажуть, вона заради створення цього закону зробила більше, ніж хто. Навіть більше, ніж її чоловік. Якби не вона – можливо, взагалі не було б такого закону! І ось тепер вона каже, що навіть рада, що втратила зір, бо завдяки цьому вона мала нагоду допомогти багатьом людям, зокрема маленьким дітям. Вони тепер не виростуть безпорадними сліпими, такими, як вона сама. Ось так, бачите, вона приєдналась до гри... Але боюсь, ви ще не до кінця зрозуміли суть цієї гри. Зараз я вам розповім. Починалось усе так...

І Полліанна почала розповідати про пару дитячих милиць, які вона колись отримала у подарунок замість ляльки.

Коли вона скінчила розповідь, запала мовчанка. Тоді раптом чоловік звівся на ноги.

– Ой, ви вже йдете? – розчаровано вигукнула дівчинка.

– Так, іду... – якось дивно усміхнувся він.

– Але ж ви повернетесь?

Він заперечно похитав головою і знову всміхнувся.

– Сподіваюсь, ні. Навіть упевнений, що ні. Сьогодні я зробив велике відкриття. До цього я вважав, що все вже втратив у своєму житті. Гадав, що мені не лишилося місця у цьому світі після всього, що я зазнав. Але щойно я усвідомив, що маю очі, руки й ноги. Тепер я маю намір з них скористатись... і змушу кого-небудь зрозуміти, що я здатен правильно їх застосовувати!

Наступної миті його вже й сліду не було.

«Який дивний чоловік! – подумала Полліанна. – Однак, він дуже славний і до того ж особливий».

Вона теж підвелась і рушила далі парком. Тепер вона знову була сама собою, веселою і бадьорою. Вона знову ішла вперед із відчуттям людини, якій невідомі сумніви. Зрештою, той чоловік сказав, що це громадський парк. Отже, вона має право разом з усіма прогулюватись у ньому. Дівчинка наблизилась до ставка і через місточок перейшла на протилежний берег до того місця, звідки відпливали човники. Якийсь час вона спостерігала, як у човниках катаються діти, сподіваючись побачити серед них чорні кучері Сюзі Сміт. Ясна річ, Полліанна сама охоче покаталась би по ставку в одному з гарних човнів. Але оголошення на причалі визначало ціну за одне коло ставком: «п'ять центів». А вона з собою грошей не прихопила.

Полліанна рушила далі і, не полишаючи надії, усміхнулася кільком жінкам, двічі навіть намагалась заговорити. Але першим із нею ніхто не заговорив, а ті, до яких вона зверталася, тільки холодно глянули на неї і заледве відповіли. Невдовзі Полліанна вийшла до іншої алеї. Там, у кріслі на колесах, сидів якийсь блідий хлопчик і читав книжку. Полліанні страх як кортіло заговорити з ним, але він був настільки захоплений своєю книжкою, що вона не наважилась його потурбувати. Зробивши ще кілька кроків, вона несподівано побачила вродливу, але дуже сумну дівчину, що сиділа на лавочці геть самотньо, втупивши очі кудись у простір, з таким самим виразом, як недавній співбесідник Полліанни.

– Як ваші справи?! – радісно підбігла до неї Полліанна. – Я страшенно рада, що знайшла вас! Я так довго вас шукала, – додала вона, сідаючи на вільний край лавочки.

Вродлива дівчина, здригнувшись, обернулась до Полліанни з надією в погляді.

– Ох! А я думала, що... – розчаровано промовила вона, знову спираючись на спинку лавочки, а тоді запитала ображено: – Чому ви кажете, що шукали мене? Я вас бачу вперше у житті.

– Я вас теж, – усміхнулась Полліанна. – Але я справді вас шукала. Зрозуміло, я не могла знати, що це будете саме ви. Але я хотіла зустріти кого-небудь, хто цілковито сам. Так само, як я. Розумієте? Сьогодні тут здебільшого люди, які прийшли не самі. Розумієте?

- Розумію, - ствердно кивнула дівчина. - Бідолашне дитя. Як прикро, що тобі випало дізнатися про це так рано.

- Дізнатись... про що?

- Про те, що ніде так не самотньо людині, як у галасливому натовпі великого міста.

Полліанна наморщила лоба, замислившись:

- Невже? Не уявляю собі, як може бути самотньо, коли навколо люди. А втім...

Вона ще більше наморщила лоба.

- Я сьогодні справді відчуваюсь тут самотньою, хоча навколо стільки людей. Але їм до мене нема діла. Чи вони просто не звертають уваги.

Вродлива дівчина гірко розсміялась:

- То ж бо й воно! Їм ніколи немає діла, і вони не звертають уваги. Натовп є натовп.

- Дехто все ж таки звертає увагу. І з цього ми можемо радіти, - спробувала переконувати її Полліанна. - Тепер, коли я...

- Авжеж, дехто звертає увагу... - перервала її співбесідниця і, знову здригнувшись, перелякано глянула на стежку позаду Полліанни. - Дехто звертає увагу... і навіть надмірну...

Полліанна злякано скулилась - цього дня вона так часто наштовхувалась на людську неприязнь, що зробилась чутливішою, ніж завжди.

- Ви мене маєте на увазі? - ніяково перепитала вона. - Вам не хотілось, щоб я... щоб звертала на вас увагу?

- Ні-ні, дитино! Я мала на увазі геть іншу людину. Того, кому не слід би звертати на мене увагу... Я навіть задоволена, що маю тепер з ким поговорити. Це спочатку я подумала, що це хтось із дому...

- То ви теж тут не мешкаєте, так само, як і я? Тобто ви не завжди тут мешкаєте?

- Так, зараз я тут мешкаю, - зітхнула дівчина. - Я тут мешкаю, але не можу сказати, що я тут живу.

- А що ж ви тут робите? - зацікавилась Полліанна.

- Що роблю? Гаразд, я розповім тобі, що я роблю! - вигукнула дівчина з гіркотою в голосі. - Зранку до пізнього вечора я продаю вишукані мережива і яскраві стрічки дівчатам, що знай регочуть і теревенять. Тоді повертаюсь додому - в убогу комірчину на четвертому поверсі з єдиним віконцем на задній двір. У тій кімнатці вміщається лише вузьке продавлене ліжко, старий умивальник із шербатим кухлем, кульгавий столик і я сама. Влітку кімната розпечена, як пічка, а взимку вона холодна, наче крижана печера.

Але це єдиний мій прихисток у місті. Вважається, що там я маю сидіти, коли не працюю. Але сьогодні я вийшла на свіже повітря. Не хочу ні сидіти у своєму закапелку, ні йти по книжки у стару бібліотеку. Сьогодні у нас останній вільний вечір цього року – додатковий, і я б хотіла приємно згаяти час... принаймні оцей один раз. Я теж молода і люблю жартувати і реготати не менше за дівчат, яким я щодня продаю мережива і стрічки. Тож сьогодні я маю намір жартувати і сміятись.

Полліанна усміхнулась і схвально кивнула головою: – Я рада, що ви так міркуєте. Я теж такої думки.

Бути щасливою набагато веселіше. Правильно? Коли на те пішло, Біблія наказує нам так поводитись – веселитись і радіти. У ній згадується про це вісімсот разів! Утім, ви либонь самі знаєте, в яких місцях у Біблії згадується про радість.

Вродлива дівчина заперечно похитала головою. Обличчя її прибрало дивного виразу.

– Та ні, – сухо заперечила вона. – Я б не сказала, що згадую про Біблію.

– Не згадуєте? Може, й ні. Але, знаєте, мій батько був пастором, і він...

– Пастором?!

– Так, а що? Ваш теж? – вигукнула Полліанна, помітивши реакцію співрозмовниці.

– Так... – відповіла дівчина, трохи зашарівшись.

– Ох! Він так само, як і мій, вознісся на небо до Бога і янголів?

Дівчина відвернула обличчя.

– Ні. Він іще живий, удома... – відповіла вона ледь чутно.

– Ой, ви маєте бути щасливою! – зітхнула Полліанна. – Я часом думаю: от якби побачити батька ще хоч разочок! А ви ж бачитеся зі своїм батьком?

– Не надто часто. Він там, а я тут.

– Але ви зі своїм можете бачитись, а я зі своїм ні. Він пішов до раю, до моєї матері і решти наших. А у вас мама теж є? Земна мама...

– Так...

Дівчина неспокійно засовалась на лавці, так, наче намірялася підвестись і кудись іти.

– Ой, то ви можете бачитися з ними з обома! – видихнула Полліанна з тугою в голосі і на обличчі. – Яка ж ви маєте бути щаслива! Бо на світі ж немає нікого, хто по-справжньому дбає і так непокоїться про нас, як рідні батько і мати! Я знаю, бо я мала батька до одинадцяти років. А от за матір мені були дами з «Жіночої допомоги», аж доки мене забрала до себе тітонька Поллі. А тоді...

Полліанна знай розповідала. Вона була у своїй стихії. Полліанна любила розповідати. Дівчинці ні на мить навіть на думку не спадало, що може бути щось дивне або недоречне, або навіть якась необачність у тому, що вона переповідає такі інтимні подробиці свого життя геть сторонній людині у громадському парку Бостона. Полліанна всіх людей – чоловіків, жінок, дітей – вважала за друзів. Як знайомих, так і незнайомих. Незнайомі видавались їй у спілкуванні не менш приємними за знайомих, оскільки з ними гостріше відчувався смак пригоди і таємниці, коли з незнайомих вони перетворювались на знайомих.

Тому Полліанна з усією ширістю розповідала вродливій дівчині про свого батька, про свою тітоньку Поллі, про своє життя на Заході і про подорож на схід, до Вермонту. Вона розповідала про нових друзів і про старих друзів, і, звісна річ, вона розповіла про гру. Рано чи пізно, Полліанна розповідала про гру практично кожній знайомій людині. Насправді, гра стала частиною її особистості, тож дівчинка заледве могла б її обминати в розмові.

Що до дівчини з парку, та майже нічого не говорила. Але, з усією очевидністю, вона вийшла з пригніченого стану, і вигляд її помітно змінився. Розпашілі щоки, насуплені брови, неспокійний погляд і рухливі пальці свідчили про якусь внутрішню боротьбу. Періодично вона звертала на Полліанну вдячний погляд, а якоїсь миті стиснула руку дівчинки з такими словами:

– Слухай, дитино, ти не залишай мене якийсь час, чуеш? Побудь отут, нікуди не йди! Має підійти один мій знайомий. Та хоч би що він казав, – ти не зважай, і не йди від мене. Я залишуся з тобою. Гаразд?

Полліанна заледве встигла вдихнути повітря, щоб висловити своє здивування, аж перед ними вже стояв дуже показний молодий джентльмен.

– А осьде й ти! – приязно усміхнувся він, скидаючи капелюха перед вродливою співрозмовницею Полліанни. – Боюсь, я маю, перш за все, перепросити за своє запізнення.

– Пусте, сер, – квапливо відповіла дівчина. – Я вирішила, що не піду.

Молодий чоловік реготнув.

– Облиш, серденько, не гнівайся на кавалера за невеличке запізнення!

– Ні-ні, не про те йдеться, справді, – боронилась дівчина зашарівшись. – Я серйозно кажу, що не піду.

– Безглуздя! – усмішка зeszла з його обличчя, і тон став різким. – Ти вчора сказала, що підеш.

– Так, я казала, але я передумала. Я пообіцяла свої юній подрузі, що залишуся з нею.

– Ой, але якщо вам треба йти з цим славним джентльменом, то... – почала було Полліанна занепокоєно, але прикусила язика у відповідь на розпачливий погляд дівчини.

– Я вже сказала: я не схильна іти! І не піду.

– То це з якого такого дива ти даєш задній хід на півдорозі? – запитав молодий чоловік з виглядом, що зробив його вже не таким показним і не таким джентльменом в очах Полліанни. – Вчора ти казала, що...

– Я пам'ятаю, – схвильовано перервала його дівчина. – Але я вже й тоді знала, що мені не слід. А тепер, скажімо так, я знаю твердо, що мені не слід іти. Не піду, і край!

Вона рішуче відвернулась.

Але на цьому справа не скінчилась. Чоловік не заспокоївся. Він став умовляти її. Коли це не подіяло, став насміхатись, а очі його палали люттю. Тоді раптом промовив якісь грубі слова, сенсу яких Полліанна не зрозуміла, крутнувся на підборах і пішов геть.

Дівчина стежила за ним пильним поглядом, аж поки він геть віддалився. Тоді зітхнула полегшено і поклала тремтячу долоню на руку Полліанні.

– Дякую, дитино. Навряд чи ти сама розумієш, чим я завдячую тобі. До побачення!

– Ви ж не підете отак одразу? – простогнала Полліанна

Дівчина втомлено зітхнула.

– Мушу йти. Він може повернутись, а мені наступного разу може забракнути...
– вона урвала мову на півслові і звелась на ноги.

По миті вагання вона додала з гіркотою:

– Він саме з тих, що звертають надмірну увагу. А краще б такі геть не помічали мене!

З цими словами вона пішла геть.

– Дивакувата пані, – пробурчала Полліанна, проводжаючи її постать сумним поглядом.

«Вона славно, але також по-своєму особлива», – зазначила дівчинка, підводячись і навімання рушаючи стежкою.

Розділ 6Рятівний Джері

Дуже скоро Полліанна дісталась краю парку, в місці перетину двох вулиць. То було захопливо цікаве перехрестя, яким безнастанно мчали автомобілі та кінні екіпажі, поспішали перехожі. Увагу дівчинки привернула велетенська червона пляшка у вітрині аптеки; а здалеку долинали звуки катеринки. По хвилинному ваганні Полліанна стрілою перетнула перехрестя і підстрибом помчала вулицею на звуки вабливої музики.

Дорогою Полліанна теж мала на що подивитись: у вітринах крамниць були виставлені дивовижні речі. А коли вона дісталась вуличного музики з катеринкою, навколо нього танцювало з півтора десятка малечі, від якої не відвести було очей! Картина була настільки чарівлива, що Полліанна пройшла якусь відстань за мандрівним музикою, заради того тільки, щоб помилуватись на дитячий танок. Кінець-кінцем, вона опинилась на перехресті, такому похваленому, що могутній чолов'яга у синій шинелі, підперезаний ремнем, мусив допомагати людям переходити вулицю. З хвилину вона в німому захопленні дивилась на нього; тоді й сама несміливо рушила через вулицю.

То був незабутній досвід. Велетень у синій шинелі одразу помітив дівчинку і подав їй знак. Він сам підійшов до неї. А тоді вони вдвох перетнули вулицю, проходячи між автомашин і коней, що нетерпляче форкали з усіх боків, і Полліанна неушкодженою дісталась протилежного узбіччя. Відчуття виявилось настільки приемним, що вона за мить знову рушила через вулицю. І ще двічі, з короткими перервами, дибала чарівною алейкою, що розкривалась на помах руки синього велетня. Але, востаннє переводячи її через дорогу, той підозріливо наморщив брови.

– Слухай, дівчинко, чи не ти переходила вулицю хвилину тому? – запитав він. – І ще раз до того?

– Так, сер, – відрапортувала Полліанна. – Я переходила чотири рази!

– То це ж... – почав був полісмен гнівно.

Але Полліанна не вгавала.

– І щоразу було дедалі приемніше!

– Гм, он як? – промимрив велетень сторопіло і вже впевненіше дорікнув: – По-твоему, я тут задля твоєї розваги тут стою? Щоб тебе водити сюди й туди?

– Що ви, сер, ні! – широко всміхнулась йому Полліанна, показавши ямочки на щоках. – Не тільки мене. Он ще скільки перехожих! А я знаю, хто ви! Ви полісмен. У нас, там, де я мешкаю у місіс Керю, теж є полісмен. Він, щоправда, ходить уздовж вулиці. А раніше я гадала, що ви військові – через ваші золоті гудзики на мундирі та сині кашкети. Але тепер я знаю. Утім, як на мене, ви теж вояки: он як ви мужньо стоїте серед усіх тих екіпажів і автомобілів, допомагаючи перехожим.

– Хо-хо-хо! – реготнув велетень, зашарівшись, наче школяр, і гордо задираючи носа.

Наступної миті він уже підніс руку, зупиняючи рух і переводячи через вулицю перелякану стареньку пані. І якщо хода його зробилась величнішою, а груди гордо випинались, то це була тільки підсвідома реакція на слова маленької дівчинки, що зараз у захваті дивилась на нього з протилежного боку вулиці. За мить, подавши рукою дозвіл рушати водіям і візникам, він повернувся до Полліанни.

– Ох, як блискуче ви це робите – просто очей не відвести! – вітала вона його, сяючи очима. – Достоту, як Мойсей переводив Синів Ізраїлевих через Червоне море. На ваш знак хвилі розступаються, і люди проходять між ними. Уявляю, як вам приємно, що ви здатні таке робити! Раніше я вважала, що найбільшу втіху дає його робота лікареві; але нині схилиюсь до думки, що полісменові іще приємніше, отак, як ви, допомагати переляканим людям. А ще...

Однак, знову ніяково реготнувши, чолов'яга у синій шинелі поспішив на своє місце посеред вулиці, і Полліанна залишилась сама на тротуарі.

Ще якусь хвилинку Полліанна милувалась на «перехід через Червоне море», а тоді, востаннє озирнувшись, вирушила у зворотну путь.

«Час мені, мабуть, повертатись додому, – розмірковувала дівчинка. – Невдовзі й вечеряти час». Вона пришвидшила ходу, спрямовуючи свої кроки у бік, звідки прийшла.

Лише потинявшись кількома незнайомими перехрестями і зробивши дві хибні спроби змінити напрям, Полліанна усвідомила, що «повернутись додому» – не така проста справа, як їй видавалось. І вже тільки нашттовхнувшись на будинок, який вона точно раніше не бачила, дівчинка зрозуміла, що заблукала.

Вона опинилась на брудній вузькій вулиці з щербатою бруківкою. По обидва боки тяглися похмурі багатоповерхівки і непривабливого вигляду крамниці. Якись галасливі чоловіки й жінки навколо голосно перемовлялись, але ні слова з тієї мови Полліанна нездатна була розібрати. Більше того, місцеві мешканці дивились на неї здивовано, так, наче знали, що вона нетутешня.

Кілька разів уже Полліанна питала дорогу, але щоразу марно. Схоже, ніхто не знав, де мешкає місис Керю. А останні дві особи, до яких вона зверталась, відповіли енергійними жестами і висловами на невідомій мові, яку Полліанна визначила, як голландську – ту, на якій спілкувались у родині Хагерманів, єдиних іноземців Белдінгсвіля.

Полліанна пленталась лабіринтом незнайомих вулиць. Вона була налякана, голодна і дуже втомлена. Ноги їй боліли, до очей підступали сльози, хоч як вона намагалася їх стримувати. А найгірше те, що, з усією очевидністю, починало сутеніти.

«Та однаково, – втішала вона себе, – я радітиму, що заблукала. Тим приємніше буде, коли мене знайдуть. З цього варто радіти!»

Вийшовши на місце перетину двох ширших вулиць, Полліанна у розпачі зупинилась. Цього разу сльози прорвали греблю, і за браком хустинки вона змушена була розмазувати солоні потоки по щоках тильним боком долоні.

– Агов, подруго, чого рюмсаеш? – поцікавився хтось весело. – Що за лихо?

Полетшено схлипнувши, Полліанна повернулась до малого хлопчиська з пачкою газет під пахвою.

– Ой, як же я рада тебе бачити! – вигукнула вона. – Я так хотіла зустріти когось, хто розмовляє не голландською!

Хлопчисько вишкірив зуби в посмішці.

– Якою там голландською! – пирхнув він. – Ти, либонь, здибалася з макаронниками.

Полліанна наморщила лоба.

– У будь-якому разі, вони не розмовляли англійською, – невпевнено розважила вона. – Принаймні не могли відповісти на мої запитання. Але, може, ти відповіси. Ти не знаєш, де мешкає місіс Керю?

– Не-а! Хош, кишені виверну?

– Як це? – перепитала Полліанна, не второпавши.

Хлопчисько знову вишкірився.

– Я кажу, ні сном, ні духом. Не траплялось мені здибатися з тою леді.

– Невже ніхто її не знає? – благально запитала Полліанна. – Розумієш, я вийшла прогулятися і заблукала. Ходжу, ходжу, а нашого будинку ніде немає. Вже час вечеряти, і сутеніє. Я хочу додому. Мені конче треба додому!

– От горе! Моя б нянька місця собі не знаходила! – позірно поспівчував хлопчисько.

– Так, боюсь, місіс Керю теж не знаходить собі місця, – зітхнула Полліанна.

– Це щось! Ти мене доконала, – насмішкувато сказав хлопчина. І раптом: – Слухай, а ти хоч знаєш, яка тобі вулиця потрібна?

– Н-не зовсім... тільки що якась «авеню», – відповіла Полліанна.

– А-ве-ню-ууу?! За це тобі п'ять балів і цукерка! Розумниця! А номер будинку який? Зумієш пригадати? Почухай у потилиці!

– Почухати у потилиці? – перепитала Полліанна і невпевнено піднесла долоню до голови.

Хлопець презирливо зиркнув на неї.

– Кінчай дурня клеїти! Ти не така прибацана, яку з себе корчиш! Ти знаєш номер будинку, який тобі треба?

– Ні... Але знаю, в ньому є сімка! – згадала Полліанна з надією в голосі.

– Ні, ви чули таке? – не припиняв насміхатись зухвалий хлопчисько. – «В ньому є сімка»! І я повинен за цією ознакою розпізнати будинок!

– Ой, будинок я б упізнала, якби його побачила! – бадьоро заявила Полліанна. – Я думаю, що вулицю теж би упізнала. Бо на ній такий гарний садочок по всій-всій довжині, просто посеред вулиці!

Цього разу хлопчисько зацікавився інформацією.

– Садок?! – перепитав він. – Посередині вулиці?

– Так – дерева, травичка. А посередині доріжка з лавочками. А ще...

Хлопець перервав її захопленим вигуком:

– Гоп-ля-ля! Комонвелт-авеню, як доктор приписав! Коняка б зрозуміла!

– Ой, то ти справді знаєш? – благально вигукнула Полліанна. – От я тільки не впевнена стосовно доктора. Не знаю, чи там десь є доктор поруч. А коней я там бачила. Хоча у місіс Керу є автомобіль. Але коні...

– Запрягай! – пирхнув хлопчисько. – Бо я туди знаю дорогу, як ложка до рота! Я туди щодня відвожу сера Джеймса, у парк. І тебе відведу. Зачекай тільки, як порозпродаю всі газети. А тоді, опинишся на своїй авеню, не встигнеш навіть рота роззявити!

– То ти що ж, відведеш мене додому? – уточнила Полліанна, знов не до кінця второпавши.

– Запросто! Якщо ти знаєш, котрий будинок твій, фірма гарантує.

– Так, я його знаю! – схвильовано запевнила Полліанна, не помічаючи сарказму. – Але щодо гарантій фірми – я не впевнена. Якби ти міг...

Та хлопчик тільки зміряв її черговим презирливим поглядом і пірнув у щільний тлум перехожих. За мить, Полліанна почула з натовпу його дзвінкі вигуки:

– Купуйте газети! Вам «Геральд»? «Глоуб»? Газету, сер?

Полегшено зітхнувши, Полліанна відступила до якогось під'їзду і стала чекати. Вона була втомлена, але щаслива. Попри деякі незрозумілі обставини цієї придибеньки, вона довіряла хлопчикові, а головне – була впевнена, що він здатен довести її додому.

– Він славний, і він мені подобається, – промовила вона сама до себе, стежачи поглядом за його рухливою енергійною поведінкою. – Але розмовляє він якоюсь чудернацькою мовою. Начебто рідною, але чимало слів геть не

єднаються за сенсом з рештою того, що він каже. Але однаково я рада, що він мені зустрівся, – закінчила вона і знову полегшено зітхнула.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=38572530&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.